

บทโขน ละคอน และลิเก

แสดงในงาน

ดนตรีมฆกรรม ของ กรมศิลปากร

ณ สังคีตศาลา

ในบริเวณพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ กรุงเทพฯ

เมื่อเดือน มีนาคม พ.ศ. ๒๕๐๔

912

แผ่นเสียงเพลงไทย และ เพลงร่ำวง ของ กรมศิลปากร

ชุดที่ ๑ และชุดที่ ๒ ชุดละ ๑๒ แผ่น มีชุดละ ๒๐ กว่าเพลง
และชุดเพลงร่ำวง ๖ แผ่น ๒๐ เพลง
มีทั้งเพลงขับร้องและเพลงระบำใช้ประกอบพ็อนรำและร่ำวงครบถ้วน
บรรเลงและขับร้อง โดยศิลปินและวงดุริยางค์ ทั้งไทยและสากล
ของ

กรมศิลปากร

จำหน่ายปลีกแผ่นละ ๒๒ บาท ซื้อทั้งชุด ๑๒ แผ่น ราคาชุดละ ๒๕๐ บาท
เฉพาะชุดเพลงร่ำวง ๖ แผ่น ๒๐ เพลง พร้อมด้วยหนังสือร่ำวงมีโน้ตเพลง
และภาพทำรำกับบทร้อง ทั้งไทยและอังกฤษ ครบบริบูรณ์ ราคาชุดละ ๑๕๐ บาท
และถ้าท่านเพิ่มเงินอีก ๖๐ บาท ท่านจะได้อัลบั้มอีก ๑ เล่ม
บรรจุแผ่นเสียงแต่ละชุดเก็บไว้เรียบร้อยสวยงาม
เฉพาะชุดที่ ๑ และชุดที่ ๒ มีสมุดอธิบายเพลงทั้งภาษาไทยและอังกฤษ
เพิ่มให้เปล่าอีกชุดละ ๑ เล่ม
จำหน่ายปลีกเล่มละ ๕ บาท และ ๑๐ บาท

หนังสือร่ำวงจำหน่ายปลีกเล่มละ ๒๐ บาท

ติดต่อซื้อได้ที่

กองการสังคีต กรมศิลปากร

และ

บริษัท กมลสุโกศล จำกัด สามยอด พระนคร

GRAMOPHONE RECORDS
OF THE FINE ARTS DEPARTMENT
are on sale

at

THE NATIONAL MUSEUM

and

KAMOL SUKOSOL CO., LTD.

857 Mahachai Road, Bangkok, Thailand

Tel. 20270, 23215

Tcs. 240 per one series of 12 records

บทโขน สะท้อน และลิเก

แสดงในงาน

ดนตรีมโหรีกรรม ของ กรมศิลปากร

ณ สโมสรกีฬา

ในบริเวณพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ กรุงเทพฯ

เมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๐๔

คำนำ

เมื่อได้ปรึกษากลางกำหนดรายการแสดงในงาน “คนตรีมหกรรม” ประจำปี พ.ศ. ๒๕๐๕ นี้แล้ว ข้าพเจ้าจึงขอร้องให้นายมนตรี トラโมท ศิลปินพิเศษ ของ กรมศิลปากร ช่วยเลือกคั้จัดทำบทที่จะใช้ในการแสดง เฉพาะรายการของกรมศิลปากรขึ้น บทใดที่จำเป็นต้องแต่งขึ้นใหม่ ก็ขอให้ช่วยแต่งขึ้น เช่น บทชุมนุมมุลุฉาย ส่วนบทใดที่ควรใช้ของเก่าได้ ก็ขอให้ใช้บทของเก่า เช่น บทละครนอกเสภา เรื่องขุนช้างขุนแผน ตอน ฟันม่าน และพาวันทองหนี แต่ควรจะได้ปรับปรุงแก้ไขคั้บทอนให้เหมาะแก่โอกาส สถานที่ และเวลาแสดง โดยขอให้ปรึกษากับหม่อมแล้ว สนิทวงศ์เสนี ผู้เชี่ยวชาญทางนาฏศิลป์ ของ กรมศิลปากร ให้เป็นที่ตกลงกันด้วย นายมนตรี トラโมท ได้รับหน้าที่ไปเลือกคั้จัดทำและปรับปรุงบทแสดง ขึ้นใหม่ ด้วยความร่วมมือช่วยเหลือจากข้าราชการบางคน ในกองการสังคิต กรมศิลปากร จนสำเร็จเป็นบทสำหรับใช้แสดงในงาน “คนตรีมหกรรม” ดังได้รวบรวมและนำมาพิมพ์ไว้ในสมุดเล่มนี้ และพร้อมกันนี้ ก็ได้นำเอาบท เล่นลิเก เรื่องจันทโครพ ซึ่งแสดงกันมาในคอนเียนวันนั้น มาพิมพ์ต่อท้ายไว้ด้วย หวังว่าจะเป็นที่พอใจของท่านผู้อ่านโดยทั่วกัน

ความมุ่งหมายในการจัดงานแสดง “คนตรีมหกรรม” นั้น ก็เพื่อที่จะหาโอกาสให้ นักเรียน นักศึกษา และประชาชน ได้รับความรู้เรื่อง บันเทิงใจโดยทางที่ถูกที่ควร จากศิลปแห่งการบรรเลง ขับร้อง และการ เล่น และอาจเป็นทางหนึ่งที่จะมี โอกาสได้ศึกษาและเรียนรู้ศิลปทางดนตรี และการละเล่นประเภทต่าง ๆ ทั้งที่เป็นศิลปของไทยและของเพื่อนชาวต่าง ชาติที่เข้ามามีนิวาสสถานอยู่ในประเทศไทย ซึ่งจะเป็นทางก่อให้เกิดความ สัมพันธ์ทางศิลปวัฒนธรรมระหว่างชาติ ส่งเสริมความเข้าใจอันดีต่อกัน และผูกพันมิตรภาพให้สนิทสนมยิ่งขึ้น การจัดงานดังกล่าวนี้ ได้กำหนดไว้

แต่เดิม ว่าจะเริ่มลงมือดำเนินการจัดทำงานสัปดาห์แห่งวรรณคดีประจำปี พ.ศ. ๒๕๐๓ หากแต่การเตรียมต่างๆ ยังไม่พร้อมที่จะเปิดงานทั้งกล่าว ในขั้นนี้ได้ จึงเพียงแต่เตรียมและวางแผนงานไว้ โดยกำหนดจะจัดขึ้น หลังจากงานสัปดาห์แห่งวรรณคดี ประจำปี พ.ศ. ๒๕๐๔ นี้ ผ่านพ้นไปแล้ว

แต่มาเมื่อเหตุขัดข้องและก่อให้เกิดเรื่องเศร้าสลดใจเป็นอย่างยิ่ง กล่าว คือ ได้เกิดอุบัติเหตุไฟไหม้โรงละครอนคิลปากร และलगламไหม้พระที่นั่ง ศิวโมกษพิมาน ซึ่งเป็นที่ตั้งหอพระสมุทวชิรญาณ เมื่อวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๐๓ บรรดาเอกสารและต้นฉบับหนังสือวรรณคดีที่จัดเก็บไว้เป็นระเบียบเรียบร้อยแล้ว ก็กระจัดกระจายและสูญหายไป ทั้งในขณะนั้น องค์พระที่นั่งศิวโมกษ พิมานก็อยู่ในระหว่างปฏิสังขรณ์ เป็นเหตุให้จัดงานสัปดาห์แห่งวรรณคดี ในปี พ.ศ. ๒๕๐๔ นี้ไม่ได้ เพราะงานสัปดาห์แห่งวรรณคดีเคยอาศัยพระที่นั่ง ศิวโมกษพิมานเป็นสถานที่จัดตั้งแสดงหนังสือวรรณคดี แต่งานแสดง “ดนตรีมหกรรม” ซึ่งได้กำหนดแผนงานไว้แล้วนั้น ส่วนใหญ่เป็นการแสดง กลางแจ้ง ซึ่งพอจะจัดได้ตามรูปงานที่เคยกำหนดไว้ จึงจัดงานขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๐๔ นี้ แต่โดยเหตุที่เพิ่งจัดงานออกแสดงได้ในคราวนี้เป็นปีแรก ยังติดขัดและดำเนินงานได้ไม่แพร่หลายพอ จึงตั้งความหวังไว้ว่าในปีต่อไป คงจะจัดงานได้กว้างขวางยิ่งขึ้น

ในการจัดงานแสดง “ดนตรีมหกรรม” คราวนี้ กรมศิลปากรได้รับความร่วมมือช่วยเหลือ เป็นอย่างดี จากท่านผู้มีเกียรติ และชุมชนชาวต่างชาติที่อยู่ในประเทศไทย รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของ กรมศิลปากรเอง หลายท่าน มีอาทิเช่น ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช, หม่อมแก้ว สนิทวงศ์เสนี, คุณหญิง พร้อมศรี ฤทธาคนี ยอดอาวุธ และคุณพันทิพา ธิดาของท่าน, นายมนตรี ตราโมท, มิส ฟลอรา ฟิลด์เกอร์, ชาวอเมริกัน, ชาวจีน, ชาวฟิลิปปินส์, ชาวญี่ปุ่น, ชาวอินเดีย และชาวอินโดนีเซีย ฯลฯ กรมศิลปากร ขอบพระคุณทุกท่านไว้ในโอกาสนี้ด้วย.

กรมศิลปากร

๗ มีนาคม ๒๕๐๔

สารบัญ

คำนำ	หน้า ๓
บทโขน ตอน หนุมาณหักสวณ — รบสหัสกุมาร	หน้า ๗
บทชุมนุมอุบาย	หน้า ๑๕
บทละครนอก เรื่อง ขุนช้างขุนแผน ตอน พันม่าน และพาวันทองหน้	หน้า ๑๕
บทละครนอก เรื่อง ราชาราช ตอน สมิงนครอินทร์ยกทัพเรือ	หน้า ๓๓
บทละครนอก เรื่อง อิเหนา ตอน ไหว้พระ	หน้า ๔๗
บทละครนอก เรื่อง สังข์ทอง ตอน พระสังข์ เลียบเมือง	หน้า ๕๗
บทลิเก เรื่อง จันทโครพ	หน้า ๖๕

โขน กอน หนุมานหักสวน-รบสหัสกุมาร

แสดง

ในวันพุธที่ ๔ มีนาคม ๒๕๐๔

รายนามผู้แสดง

อร่าม อินทรนัฏ	แสดงเป็น	ทศกัณฐ์
รามพ โพธิเวส	แสดงเป็น	อินทรชิต
สมควร นิมประเสริฐ	แสดงเป็น	หนุมาน
หม่อม ชารีไชย	แสดงเป็น	สหัสกุมาร
หยด ช่างทอง	แสดงเป็น	
ชิน สีปู้	แสดงเป็น	
จตุพร รัตนวราหะ	แสดงเป็น	
ชัยยศ คุ่มมณี	แสดงเป็น	
ขอแสง ภักดีเทวา	แสดงเป็น	
ทองเร่ม มงคลนัฏ	แสดงเป็น	
ไอยเรศ อินทรนัฏ	แสดงเป็น	
สำเนียง เกลียงกล่อมสุข	แสดงเป็น	
ทรวง ปรากฏโพธิ์อ่อน	แสดงเป็น	

บทโขน

ชุด

หนุมานหักสวน รบสหัสกุมาร

— ปี่พาทยทำเพลงเชิด —

— หนุมานออกท่าเชิดพอสมควร —

— บ้องหน้า —

ร้องเพลงกระบี่ลีลา

บัดนี้

คำแหงหนุมานทหารใหญ่

กรีนางเด็กรักดัดไป

อินทียแจ่มแจ้งจักรวาล

ร้องเพลงร้าย

จึงคิดว่าถ้าจะกลับไปพลับพลา อุปมาเหมือนมิใช่ชาติมหา
เดียงเราเข้ามาถึงเมืองมาร จำจะผจญพลเมืองให้เบียดเบียน
คิดพดางแดงศักดิ์ดาโถม เข้าน้าวโหมหักโค่นต้นพฤษา
ถอนรากกระชากนุคด้วยฤทธา มวลแมกไม้หนานาหักเหตกถาญ ๗

— ปี่พาทยทำเพลงเชิด —

— หนุมานเข้าหักต้นไม้ในสวน พวกพลยักษ์ที่เฝ้าสวนออกจับหนุมาน —

— หนุมานไล่ทุบตี พลายักษ์หนีกลับไปเฝ้าสหัสกุมาร —

— ในตอนพลายักษ์ออกจับหนุมาน เล่นกวนมุกบ้างเล็กน้อย —

เจราจา

เหล่าเสนามาร์ผู้พิทักษ์รักษาด่วน กราบทูลว่าควรมิควรแล้วแต่จะทรง
พระกรุณา บัดนี้มาถึงชาวเขามาทำหักหาญ ทำลายพฤษภามาถึงพระราชนิเวศน์
เดี่ยวย่อยยับ เหล่าข้าพระบาทพิฆาตขับกตัญญู มั่นกระชาโกนคันพฤษภาคี
พวกเหล่าข้า ที่หนีไม่ทันถูกมันเข่นฆ่าฆ่าอนาค แค้นเดี่ยวย่อยยับพฤษภาคี
ไม่คิดและดองดั่งทศราญรมย์ เคยวนหกลบดงทบถมด้นทศนัยภาพ ขอพระองค์
โปรดทรงทราบเกิดพระเจ้าข้า

ร้องเพลงนาคราช

เมื่อนั้น	สหัสกุมารทหารกล้า
ได้ฟังเหล่าอสูรทูตมา	ดำคัญว่าถึงคงพงพี
จึงดำริดัดตั้งดั่งกมุภัณฑ์	จงเตรียมพลชั้นชั้นมันมม
จะรีบไปกำจัดในบัดนี้	ไยกล้าถึงป่าชะง่าใจ ๗

เจราจา

เสนาผู้ใหญ่จึงกราบทูลว่าโปรดเกล้า ๗ พดโยธาทุกหมวดเหล่าที่
เกรียงไกร ข้าพระบาทเตรียมไว้ให้พร้อมเสร็จตามพระบัญชา หากได้ศุภฤกษ์
ขอเชิญเสด็จยาดราโยธาหาญ เกิดพระเจ้าค่ะ

สหัสกุมารราชาธิดา จึงชวนกันเสด็จยาดราวดจากบังลังก์อาสน์ กราย
พระกรยุยาครมุงตรงมา ยังที่ประชุมพดโยธา

— ปี่พาทย์ทำเพลงเสมอ แล้ว เชิด —

— สหัสกุมารยกทัพมาถึงสวน พบกับหนุมาน —

— สั่งให้พลเข้ารบ หนุมานฆ่าเสนายักษ์ตาย สหัสกุมารเข้ารบ —

— ในที่สุดก็ถูกหนุมานฆ่าตายหมด —

— หนุมานเข้าโรง —

— ปี่พาทย์ทำเพลงกราวใน —

— เสนายักษ์ออกทำกราว อินทรีชิตออกตรวจพล —

— ปี่พาทย์ทำเพลงเชิด —

เงรจา

อินทรีตฤทธีรังก้องคัยุพราษ เห็นถึงขวานผ่าประหลาดมาขวางหน้า
เผ้าพิณจั่นกรักรัตราแต่ในใจ อ้ายถึงขวานข้างกล้านี้กระไรไม่กลัวภัยภัย จึ่งเผย
พจนาปราศรัยทักว่าเฮ้ยอ้ายวานร อันถิ่นที่กินนอนของเฮงอยู่ไหน มาเที่ยวถึง
เมืองยักษ์หักคั่นไม้ในพระราชอุทยาน มิได้เกรงพระราชอาญาพระจอมมารผู้
เรืองฤทธิ์ มิหนำซ้ำยังปลดปลิดชีพโยธาหาญ ทั้งสี่หัดกุมารพระดุกเจ้า บัดนี้
มีพระราชกระแด้รับสั่งให้ตัวเรามาตั้งหาญผจญชีวิต

หนุมานขุนกระบี่จึ่งเฝ้าแสร้งแกล้งตอบไป ว่าตัวของเราไซ้ไรเป็นวานร
ส่วนถิ่นฐานที่พำนักพักผ่อนหาไม้ไม่ เพียงผู้เดียวเที่ยวโดดเต้นเห็นตูกไม้ก็เก็บกิน
จะถือว่าออกอาจประมาทหิมนไม้สำคัญ เมื่อพวกพ้องของท่านทำหยาบคาย มา
พูดจาทำทลายหิมนเดชา ก็ตายฉิ้นตมหน้าหน้าสาแก่ใจ ท่านนั้นมันมกรโตไฉนเล่า
จะต้องพลอยมาอดความตายอย่างเขาไม่ควรที่ จงเลิกทัพกลับบุรีเสียดีกว่า
แล้วตัวเราก็จะเข้าไปตามวิถี

เหม่ออ้ายเตรนแดนต้นคานไพร่อีกเหิมจิต ไม่รู้จักกูหรือมีชื่อว่าอินทรีต
ฤทธีรฤทธี พิกพแคว้นแดนจักรวาลต้องชานทรุดตบเกล็ด ตัวมึงเจ้าก็เป็นแต่เพียง
จ่านรตย์จรป่า อดอดโหวรจ่านรจาปากกล้านัก ว่าพดางพระยายักษ์ตัวตั้ง
เสนามาร ให้เข้าจับอ้ายตัวดั่งกระบี่พาดฆ่าให้บรรลัย

หนุมานก็เข้าชิงชัยกับอสูรา

— ปู่พาทยทำเพลงเชิด —

อินทรีตฤทธีรังก้องคัยุพราษ ชีษะอ้ายถึงนข้างหาญอีกเป็นยิ่งนัก แม้
เราเข้รอนราญหาญหักเห็นไม่เป็นการ คิดพดางทางพระจอมมารจับคักรัยชนบุษ

ผาดแผดงไปด้วยศักดิ์ดาของกมุภันท์ ถูกศรัทธิตฤทธิมหันต์กักตายเป็นวาสุกรี
เขารวบรวมคัมภีร์บิรมิรช้ำ แล้วโอรสทศเคียรอรุณรุ่งตั้งให้เด็กพลโยธี กลับ
ไปเฝ้าสมเด็จพระชนกาธิบดี

— ปี่พาทย์ทำเพลงร่ำ แล้วเชิด —

— ทศกัณฐ์ออก ประทับเหนือพระราชอาสน์พร้อมเสนา —

— อินทรชิตพาหนุมานเข้าเฝ้า —

ร้องเพลงสมิงทองมอญ

เมื่อนั้น	ทศเคียรตรวจด้นต์หรรษา
เข้ากอดจูบหลับหลังพระยาอุก	ใครจะมาสู้ได้นั้นไม่มี
เจ้าเห็นดเห็นอยมาหนักหนาอยู่	จงไปสู่บรวงศ์มาศปราสาทศรี
ไฉนถึงไพร่ไฉนบิดาจะฆ่าตัด	ให้สมที่หยาบขำตามานย์ ๗

เจรจา

ทศเคียรเกษมด้านคัมภีร์ชาดั่ง ว่าเหวี่ยงเหย้มโหดร้ายรอรังรับนำ
ไฉนถึงไป คัดศักระเดียบไว้หน้าประตูเมือง แล้วเขียนข่าวเล่าเรื่องให้ชาวเมือง
เขารู้ทั่ว ส่วนก่อนตัวคัดให้ตะเยียดเจียดให้เป็นชั้น ทั้งให้เร่งกาพากันกินจน
สิ้นซาก ทารุณกรรมทำให้ลำบากสาแก่ใจ จงรีบพาออกไปไว ๆ เกิดออกเจ้า

มโหทรจึงน้อมเกล้ารับพระราชบัญชา พาหนุมานออกมาพบนหน้าพระ
ที่นั่ง พดางมีวาจาบัญชาดังว่านี้แน่ว่าพวกเราชาวลงกา ใครอยู่บ้าง

— ติดจำอวด —

— มีการตี พัน แทง ใส่ครกโขลก และให้ช้างแทง —

— หนุมานไม่ตาย มโหทรกลับเข้ามาทูล —

เจรจา

โมโหทรงจึงกราบทูลว่าขอเดชะพระบารมีปกเกล้า ซึ่งทรงมีพระบัญชาให้ข้าพระพุทธเจ้าทำทารุณกรรมไ้กระบี่ ข้าพระบาทนก็^๕ได้ทำถ้วน^๕ดินทุกอย่างแต่ไม่ระคายสรรพางค์แม่เพียงชุมชน มันช่วงทรหดอดทนเป็นหนักหนา ข้าพระบาทให้ขจัดต้นจันปัญหา จริ่งละพระเจ้าคะ

จอมดงกาพญามาร ทรงดำริวิปริตของการด้วยพระปรีชา ไ้^๕ดิ่งนท^๕เก่งกล้าไม่กลัวใคร ทั้งรู้เรื่องฤทธิไกรใครไม่เทียบเท่า ถึงมิใช่พรหมวงศ์พงศ์เผ่าก็ควรจะเอาไว้ใช้ในราชการ คิดพลางทางมีวาจาว่าชาน^๕สุนทรถ้อย ว่าดูราเจ้าถึงน้อยน่าสงสาร อันโทษของมึงถึงวายปราณตามสาเหตุ แต่กูให้มิจิตคิด^๕สมเพทเป็นหนักหนา จะอภัยโทษงดอาญาไม่ซ้ำด้ เราจะเลี้ยงเจ้าไว้ในบุรีเป็นข้าเฝ้า เสมือนหนึ่งประยูรวงศ์พงศ์เผ่าและถูกลาดาน ให้อยู่เย็นเป็นสุขด้านคันในดงกา เจ้าจะคิดเห็นเป็นอย่างไรให้ว่ามา นะขอเจ้า

หนุมาณชาญเดชาเห็นสมคิด จึงเสแสร้งแกล้งเบือนบิดทำเป็นพิณอบพิเทา ทูลว่าการที่ทรงพระกรุณาแก่ข้าเจ้าใหญ่หลวงนัก แต่ตัวข้า^๕บอบช้ำระกำหนักด้วยอาญา ถ้าเลี้ยงไว้คงได้แต่ทรมานเป็นน่อยเปดัย ราชการงานคงเสียขาย^๕เบองบาศรี หากจะทรงพระเมตตาปราณีแก่ข้าพระบาท ได้โปรดตั้งให้^๕เพชฌฆาตผดญาชัว จะได้ฟันทุกขเวทน่าน่าสังเวช ตักว่าที่จะเลี้ยงไว้ในนักรบ^๕พระเจ้าคะ

จอมกุ่มภันท์พงศ์พรหมเศกเศกดงกา สุตที่จะผ่อนผันจำนรรจาอวนกระบี่ จึงว่าถ้าเจ้าประสงค์จะให้ปลงชีวิตก็ตามใจ แต่จะมีวิชาได้อีกบ้างเด้า ที่จะ^๕สังหารผดญาตัวเจ้าให้สิ้นชัว กูจะได้ดังไปให้สมตามความปรารถนาของเจ้า^๕

ขอเดชะ พระจอมอัครผู้ยิ่งใหญ่ วิถีที่จะดำรงดำรงตัวข้าให้บรรล้วย
ชีวิต จงเอาน้ำชุบเชือกบนามันให้มากมาย หุ้มทางหัวทอทั้งกายของข้า แล้ว
ใช้ชุดจุกอัครเจ้าเผ่าผาญ ความร้อนแรงแดงเพลิงกรรณจะผาญข้าถึงอาตม

ทศเคียรจอมกุ่มภักดิ์เดี่ยวเชิงตะเถิงหลง จึ่งว่าเมื่อเจ้าตั้งใจจะให้ปลง
ซึ่งชีวิต ก็ก็จะให้ส้มหวังดังจิตเจ้าคิดไว้ ครั้นพลางทางตั้งไข่มโหทร จงรีบพา
ไ้อวานรนั้นออกไป คดอยู่กับนุ่นน้ำม้นยางอย่างไฉนนั้นปรารถนา

มโหทรก็กราบถวายบังคมตามิชาติ พาวานรรีบออกมาตามมีพระ
โองการ

— เสร็จแล้วพาเข้าเฝ้า —

ทศกัณฐ์ขุนมารจึงมีพระราชาบัญชา ว่านี่แถมมโหทรขุนเณรผู้ภักดี
จงนำไ้อกระบี่นั้นออกไป จุกอัครเจ้าเผ่ามนให้บรรล้วยในบัดนี้

มโหทรถวายบังคมคัตถ์อัญชต์ถ้วนด้ามครา พาหนุมานไปจัดการตาม
บัญชา ฯ

— ปี่พาทยทำเพลงเชิด —

จบ

ชุมนุมฉาย

แสดง

ในวันพฤหัสบดีที่ ๕ มีนาคม ๒๕๐๔

รายนามผู้แสดง

อุดม อังสุธร	แสดงเป็น	พระ
บุญนาค เสวตน้อย	แสดงเป็น	นาง
หยัด ช้างทอง	แสดงเป็น	ยักษ์
ฉลาด พุกหลานนท์	แสดงเป็น	ลิง
เวณิกา บุญนาค	แสดงเป็น	พราหมณ์

ชุมนุมนุญฉาย

พระ นาง ยักษ์ พราหมณ์ และหนุมานทรงเครื่อง
รำพร้อมกัน

— ปี่พาทย์ทำเพลงรว —

ร้องนุญฉาย

นุญฉาย (เอ๋ย)	ตำรวร่างทั่วสรรพางค์กาย
เยี่ยงยาตราหากรกราย	ว่านุญฉายให้เตอเลิศ
ใครเห็นใครชมว่าคมขำ	ศิลป์พ้องรำช่างงามประเสริฐ
โฉมเฉิด (เอ๋ย)	งามจริงพรั่งเพริศทั้งผาดทั้งพิศ
พระกัณท พราหมณ์ก็ด้วย	ยักษ์ตำรวร นางวิไลไฉไลจิต
ถึงทรงอาภรณ์บัวรวจิตร	เสาวภาคโสภิตทั่วทั้งเบญจพรค์ ฯ

ร้องแม่ศรี

โฉมศรี (เอ๋ย)	โฉมศรีศรีคิณ
สรรพกิจดังคัตติลป	เสริมสุขเกษมสันต์
กล่อมใจให้ไว้โคก	จรรโลงโลกหฤหรรษ์
ยมเย้มหากัน	ด้วยจิตมั่นไมตรีเอ๋ย
ศรีสวัสดิ์ (เอ๋ย)	ศรีสวัสดิ์ดีวัฒนา
ขอทุกท่านที่มา	สุขระรื่นชื่นฤดี
ชมงามมหกรรม	มีร้องว่าแฉะดนตรี
ทุกชั้นอย่าไต่	ดับแต่ศรีสวัสดิ์เอ๋ย ฯ

— ปี่พาทย์ทำเพลงเร็ว — ลา —

★ ★ ★

ละคอนเสภา

เรื่อง ชุนช้างชุนแผน ตอน พันม่านและพาวันทองหนี่

แสดง

ในวันพฤหัสบดีที่ ๕ มีนาคม ๒๕๐๓

รายนามผู้แสดง

ทองสุก ทองหลิม

สมมาตร ผ่องอักษร

เอนก คราประยูร

สมศักดิ์ ศรีวโรจน์มณี

แสดงเป็น

แสดงเป็น

แสดงเป็น

แสดงเป็น

ชุนแผน

วันทอง

ชุนช้าง

กุมารทอง

บทละครนอกเสภา

เรื่อง ชุนช้างชุนแผน ตอน พันทมนและพานทองหนี

— รั้วประลองเสภา —

— โหมโรงเพลงวา —

ร้องเพลงสามเส้า

ครานันชุนแผนแดนดินทิ
ออกจากห้องแก้วกิริยา

คั่งคิดถึงวันทองเด่นหา
ตรงมายังนอกชานทันใด

ขับ

เดินถ่อฟ้าพันชนหอกดาง
หอนั่งตงฉากพับไ้ว
กระจกใหญ่ได้รูปฝรั่ง
ชมพดางทางเดินเปล็ดเพดินมา
เห็นทาสหญิงนอนกตังหอกดางหลับ
เครื่องแก้วแพรพรายอยู่กายกอง
มานนผมอวนทองท่า
เดินใหม่แมนเขยนแนบเนียนดี
เจ้าบักเป็นบ้าพนาเวศ
รุกชชาติดาดีโบสะบัดเรียว

ของชุนช้างสร้างขันไ้วใหม่ใหม่
ชุนทองกรงทองไล่สะอาดตา
นัยน์ตาคงค้อนคมดุดมหน้า
รับเร่งเรวหาเจ้าวันทอง
ตะเตาะนับเดินเข้าไปในห้อง
ฉากตองชนม่านมุดม
จำได้ไม่ผิดนัยน์ตาพี่
ต้นผมือแฉ้วแต่นางเตียว
ชอบเซตเซาคดุมชะอุมเขี้ยว
พริ้งเพียวคอกกกระตะดวง

ร้องเพลงहरा

บักเป็นมยุราลงร่าร้อน (นกขลุ่ยลงร่าพื่อน) ฝ่ายพื่อนอยู่บนนยอคฤหาเสว
แผ่หางกางปีกเป็นพุ่มพวง ชะนั้นห้วงเหินวไม้มะมอยคา

— ปี่พาทย์ทำเพลงกินนรร้อน —

ขับ

บั๊กเป็นหิมพานต์ตระหง่านงาม	อร่ามรูปพระสุเมรุภูผา
วันันตกหักกันเป็นหล่นมา	การวิกิธินทรยุคนธร
อากาศคงคาธาตุนิรุ	มัจฉินท์ห้าแถวแนววัดดอน
ไกรลาสสระอาดเยี่ยมอรร	ฝูงกินนรคนธรรพ์วิทยา
ดงเด่นน้ำคำคั่นโนนาค	ใต้สระอาดเยือกเย็นเห็นขอบผา
หม่มมังกรต่อแก้วแพรวพรายคา	ทศนารำพึงถึงวันทอง ฯ

ร้องเพลงลิงโลด

งามหน้านี้กระไรใจเจ้าเอ๋ย	กระไรเลยให้อ้ายข้างมาดมต้อง
ยังทะยานดาดโกรธโหดดำพอง	จ้องจับฟ้าพันพันระย้า ฯ

— ปู่พาทยทำเพลงรว —

ขับ

ด้นบันหันย้อยลงร้อยทบ	พันตระหลบม่านมุ้งไม่เป็นด้า
เห็นขุนช้างกางกอดอยู่กำยำ	ทมิฬดำดาดเตี๊ยะเดียวตายนาง
วันทองน้อยน้อยหนึ่งเท่านั้น	จะเคียงมันก็ไม่ถึงสักครึ่งข้าง
เงอคาบมาจะฟาดให้ขาดกลาง	จ้วงหัวมาจะดับให้ยับดง

ร้องเพลงนาคราช

กุมารทองบ้องบัดดักดีดาบ	ประนมกรามขอโทษยังโกรธดั่ง
ถีบค้อยเตะตกจากเตียงดง	กุมารตรงยัดขวางไม่วางมือ ฯ

ขับ

ดกก่อนผ่อนพ้ออย่าเพ่งฆ่า	ไม่กลัวอาญาเจ้าชีวิตหรือ
ขุนแผนแค้นกัฏกรรมคำรามฮือ	เข่อฮือกลัวไม่กลัวแล้วอาญา
มันทำแค้นพ้อก็พ้อแรง	กูจะแฉ่งออกออกเอาดาบผ่า

ถอยไปใช้การรอนำพา

ฆ่าเสียที่ลับจับเอาใคร

กุมารทองห้ามว่าอย่าให้ตาย

เอาแต่พ่อเจ็บอายเดือดดาลโหด

พ้นฆ่าเทวดามักคิดใจ

จับได้เนือความตามกระจาย ฯ

เจรจา

ขุนแผน ปล่อยลูก ปล่อยพ่อเถอะลูก เป็นยังไ้เป็นกันวันน^{นี้}พ่อยอม อย่า
ขวางพ่อ อืม แค้นใจนัก ขอเอาเลือดมันตั้งเวรฟ้าพ่นให้ต้มแก่น
ที่เถอะ

กุมาร ไร้ พ่อชา อย่าทำอย่างนั้นเลย ถ้าพ่อทำก็เท่ากับพ่อฆ่าตัวเอง พ่อ
จะต้องได้รับอาญาแผ่นดินนะพ่อชา

ขุนแผน อ้อ จะมีว^{นี้}ไปกต^{นี้}ทำไม เราฆ่ามันตายที่นี้ ใครจะมารู้มาเห็น

กุมาร ไม่ได้ๆ พ่อชา คนไม่เห็นฉักเห็น พ่ออย่าถ่มนะ ปากมีหู ประค
มช่อง แค้นของพ่อไร้ลูกจะไม่รู้ แต่จะทำอะไรต้องใคร่ครองดู
ให้ถ้วน^{นี้}เถิ เขาแต่โมโหโหด จะพาตัวให้ลำบาก เชื้อลูกเถอะ
พ่อชา ลูกหวงดีจริง ๆ จึงได้เคื่อน พ่ออย่าฆ่าเขาเลย เจ็บแค้นก็
ทดแทนเอาแต่พ่อควร อย่าให้ถึงถ่มตายเดยนะคะพ่อ

ร้องเพลงนเรศร์ชนช้าง

ขุนแผนคดา^{นี้}แค้นพิโรชจิต ยืนพิศวันทองแล้วใจหาย

มีดมีดขวางไม่คิดเสียตายกาย อายบ้างก็ไม่^{นี้}เท่าเจ็บ

ถอยหน้ามาอยู่กับชูช้าง กระเบนกรวงหน้าผากไม่^{นี้}อยากเจ็บ

บักม่านเท้าแชนแชนเอวเย็บ ช่อนตะเข็บน้อยน้อยน่าเอ็นดู

ขับ

สมรูปเจ้าแล้วหรือไรนั้น
 ชอบใจใหม่แล้วมาดื่ม
 ๕๕ ทงนเพราะอัครประจันเอง
 ๕๕ ชอบเช็ดเนื้อแม่แต่อกใจ
 จับหัวชนข้างชอดตลอดขวัญ
 ๕๕ นามบนบกจำเปาะกดม
 จับรวมมันเข้าจะเกิดจุก
 หัวไ้ไปปล่ปลิวเป็นปลิงอน
 เอาไม้มันดำดัดเข้าหัวโหยง
 เอามินหม้อดอทาเป็นปลาชีวิต
 ๕๕ ทัดินชาเขียนปลาเทโพผุด
 ๕๕ ถีบตกเคียงคว่ำค้ำมอชอ

พัวพันช่างไม่พิศดูหัว
 เคียงคู่ชะครวกันสุดใจ
 ไม่เกรงดาบกดหมิ่นได้
 ๕๕ แคะไค้เอาฟริกกระเกิดอพรหม
 ๕๕ หยิกคว้นหยอกหยอยเหมือนหอยม
 ๕๕ ดูเป็นร่วมระย้าพระยามอญ
 ๕๕ อ้ายชุกกกลางโถงออกถ่อนจั่น
 ๕๕ เอาแหบนถอนโรจกเข้าตองหัว
 ๕๕ อ้ายตายโหงโถงเปด้าอ้ายเหาหัว
 ๕๕ เขียนกริวชนชกคันคอ
 ๕๕ เขียนเขียนแล้วก็หยุดยื่นหัวร่อ
 ๕๕ เอาหม้อผูกคอเข้าตองใบ ๕

ร้องเพลงลัลากระทุ่ม

ทำขุนช้างแคว่อย่างชนบนเคียง ๕๕ เคียงนางพดางทอดกลอนใจใหญ่
 ๕๕ ไ้เจ้าวันทองหมองมัวไป ๕๕ ดูปได้อ่อนอ่อนละมุนมือ ๕

ขับ

๕๕ มือพ้อย่างนดอกควรต้อง
 ๕๕ มองชนข้างแค้นใจดังไฟฮ้อ
 ๕๕ ฮึดฮึดใครจะคัตคั้ระชะว้าง
 ๕๕ ดับท่าแต่พ้อหน้าน้ำใจเรา
 ๕๕ พังพรายคล้ายโกรธพิโรชจิต
 ๕๕ ขับพรายร้ายมนต์ให้พ้นตัว

๕๕ กับเนอน้องน่มนมควรจะถือ
 ๕๕ ชยบมือเงอตาบปดาดเป็นเงา
 ๕๕ กุมารขวางอย่าฆ่าเลยพ่อเจ้า
 ๕๕ ฆ่าเขาความผิดจะติดตัว
 ๕๕ ยืนพิศวันทองยังขังมัว
 ๕๕ เจ้าคนชนดมัวดักหน่อยรา ๕

— ปี่พาทย์ทำเพลงรว —

ร้องเพลงแขกมอญ

ครานนังโถมเจ้าวันทอง
ตะคุ่ตกใจตื่นไม่ลืมตา

หลับต้องมนต์มนั่มมีดหน้า
ผวากอดขุนแผนหนึ่งไม่ดังตัว ฯ

ขับ

ขวัญหายกายตันระวีรัก
เจ้าความฝันมาประหม่ากดี
เปลวปลามวามพลุ่งชนปลายจาก
ต้องตัวผัวใหม่ทั้งได้ฟัง
เรื่องเริงเพลิงผลาญม่านหมอนผูก
ไม่มีใครจะช่วยด้วยบวามแรง
เชิญช่วยทำนายให้น้องที่
จะเกิดเหตุเภทพาดประการใด
ครานนังโถมเจ้าขุนแผน
ฝันคิดดอกเจ้าฟ้า
เจ้าฝันว่าไฟพอนฟกหมอนม่าน
อันซึ่งว่าครวญคร่ำรำพึงไร
ฝันว่าร้องไห้จะได้ชม
ที่ร้อนโรคโคกสรวงจะบางเบา
พักกับเนือเย็นจะเป็นสุข
ว่าพดางซ้อนคางให้เพดินพลอย

ปลุกหยิกคิดว่าขุนช้างผัว
ว่าทูนหัวส้มไฟไว้ในมุ้ง
ให้มามากหลายคืบตึงยับยั้ง
น้องตะคุ่โคดกลังอยู่กลางแปลง
ถุน้องพุพองเป็นหลายแห่ง
ตัวน้องนี้แค้นแค้นดังใจ
เช่นนี้หาเคยจะฝันไม่
กอดแอบแนบไว้ไม่ลืมตา ฯ
ขัดเค้นค่านางพดางตอบว่า
แก้วดาอย่าสดตรันทดใจ
จะมีท่านผู้อื่นเอามาให้
จะเกลียดไถ่คนชั่วที่มัวเมา
ของรักตกตมจะคืนเข้า
มิตรเก่าจะประคองวันทองน้อย
อย่าทุกขพรันขวัญเจ้าอย่าเศร้าสร้อย
ขอจูบหนอยเกิดเจ้าอย่าเศร้าใจ ฯ

ร้องเพลงแปดบท

ครานนังวันทองผ่องโศภา
เลี้ยงกระเต่ากระซิบยิ่งเดียวใจ

ฟังเสียงเจรจาไม่จำได้
ดูได้ดอกอ่อนสะเอดบาง ฯ

ขับ

น้มน้มน้อยประหลาดนัก
 แคลงคล้าอกเดียนตลอดคาง
 ขนข้างบางแบบอย่าง^๕หรือ
 ผวา^๕คัน^๕พัน^๕ตัวด้วยตกใจ
 ทุนหัว^๕ผัว^๕รัก^๕ไม่^๕ลืม^๕ตา
 ปลุก^๕ดัน^๕หัว^๕น^๕ไหว^๕หน้า^๕ใจ^๕นาง
 ครวน^๕น^๕ง^๕โหม^๕เจ้า^๕ขุน^๕แผน
 วัน^๕ทอง^๕น้อง^๕รัก^๕เจ้า^๕พี่^๕อา
 พี่^๕มิ^๕ใช่^๕ผู้^๕ร้าย^๕ชาย^๕ใจ^๕
 ดัน^๕ปลุก^๕ลุก^๕ขึ้น^๕ทำ^๕ไม^๕ใคร
 คน^๕หลัด^๕บก^๕ถับ^๕ดัน^๕ชน^๕ให้^๕พัน
 เกด^๕ย^๕ด^๕ข^๕ง^๕อย่าง^๕ไร^๕หรือ^๕ไม่^๕เคย
 นิ^๕จ^๕า^๕เจ้า^๕วัน^๕ทอง^๕น้อง^๕พี่^๕อา
 นิ^๕จ^๕า^๕ใจ^๕ข้าง^๕กระ^๕ไร^๕มา^๕แปด^๕ก^๕แปด^๕ง
 เจ้า^๕ด^๕ม^๕น^๕อน^๕ช^๕อน^๕พ^๕ม^๕กระ^๕ทุ^๕ม^๕ดำ^๕
 พี่^๕เคย^๕ว^๕หมาก^๕เจ้า^๕อย^๕าก^๕พ^๕ย^๕ง^๕ค^๕าย^๕
 เจ้า^๕มา^๕ได้^๕ผ^๕ว^๕ด^๕ม^๕ั^๕ม^๕ั^๕ท^๕ร^๕พ^๕ย^๕มา^๕ก
 หด^๕ง^๕เช^๕ง^๕ข^๕น^๕ข้าง^๕ข้าง^๕ชะ^๕อ^๕ัน
 ถ^๕าม^๕น^๕ค^๕น^๕ชน^๕เห็น^๕พ^๕จ^๕บ^๕เจ้า^๕
 ดัน^๕ปลุก^๕ลุก^๕จ^๕ริง^๕ดี^๕พี่^๕จน

ครัน^๕จะ^๕ทัก^๕เกรง^๕ผิ^๕ด^๕ให้^๕คิ^๕ด^๕ห^๕มา^๕ง
 หอม^๕กระ^๕แะ^๕จ^๕น^๕ท^๕น^๕าง^๕ย^๕ิง^๕แ^๕น^๕ง^๕ใจ^๕
 แต่^๕ข^๕อ^๕ม^๕ือ^๕เก^๕ิน^๕ก^๕ำ^๕ห^๕าร^๕อ^๕บ^๕ไม่^๕
 ค^๕ว^๕ำ^๕ไฟ^๕ก^๕ี^๕ปะ^๕เจ้า^๕ข^๕น^๕ข้าง^๕
 ทำ^๕ไม^๕มา^๕น^๕อน^๕ก^๕ด^๕ง^๕อ^๕ย^๕พ^๕น^๕ด^๕่าง^๕
 น^๕ำ^๕ค^๕า^๕พ^๕ร^๕พ^๕ร^๕ว^๕าง^๕ด^๕ง^๕พ^๕ร^๕าย^๕ค^๕า ๖
 ข^๕ัด^๕แ^๕ก^๕ัน^๕ค^๕ำ^๕น^๕าง^๕พ^๕ด^๕าง^๕ค^๕อ^๕บ^๕ว^๕ำ
 ด^๕ม^๕ค^๕า^๕ค^๕ู^๕บ^๕ำ^๕ก^๕ี^๕เป็น^๕ไร^๕
 อย^๕ำ^๕เพ^๕ื่อ^๕โสม^๕แ^๕ด^๕ร^๕้อง^๕ไป^๕ข้าง^๕ไ^๕น
 อย^๕ำ^๕จ^๕ำ^๕ใจ^๕ให้^๕ด^๕ุก^๕ไม่^๕ด^๕ุก^๕เด^๕ย
 ค^๕น^๕ค^๕น^๕น^๕ไม่^๕เด^๕อ^๕น^๕ทำ^๕เช^๕อ^๕น^๕เด^๕ย
 เง^๕ย^๕หน้า^๕มา^๕ท^๕ัก^๕อย^๕ำ^๕ผ^๕ด^๕ัก^๕แพ^๕ด^๕ง
 พี่^๕จ^๕ำ^๕หน้า^๕เน^๕อ^๕น^๕อ^๕ง^๕ได้^๕ท^๕ุก^๕แ^๕่ง^๕
 เหา^๕ม^๕ือ^๕ค^๕ด^๕ำ^๕แ^๕ด^๕ว^๕ย^๕ัง^๕แ^๕ด^๕ง^๕อ^๕ย^๕ค^๕ด^๕ับ^๕ค^๕ด^๕ำ^๕ย
 เด^๕็ด^๕ไ^๕บ^๕บ^๕อน^๕ช^๕อ^๕น^๕น^๕ำ^๕ท^๕ำ^๕ไ^๕ว^๕เ^๕ฝ^๕้าย
 แชน^๕ช^๕ำ^๕ย^๕ค^๕อด^๕แ^๕ด^๕ว^๕เ^๕ว^๕ระ^๕ห^๕น^๕น^๕อน
 มา^๕ด^๕ม^๕เด^๕ื่อ^๕น^๕เพ^๕ื่อ^๕น^๕ย^๕าก^๕แต่^๕เ^๕ก^๕ำ^๕ก^๕่อน
 ก^๕อด^๕ท^๕่อน^๕ซ^๕ง^๕ด^๕ัก^๕ด^๕ำ^๕ค^๕ัญ^๕ค^๕น
 ค^๕าย^๕เป^๕ด^๕ำ^๕ค^๕อ^๕พ^๕ิน^๕ชา^๕ด^๕บ^๕็น
 ด^๕ุก^๕ข^๕น^๕ได้^๕ไ^๕ด^๕ข^๕น^๕พ^๕ี^๕ค^๕าย^๕จ^๕ริง ๖

เป็นโรคเป็นไปตามกรรม
 นึกปางทางหินเข้านิพต
 คว่าหน้าหีบตาข้างฉมตัว
 ว่าพางนางปัตพานหมากหก
 ยนบงฉากแคนแด่นทอ

ฟังว่าตะตุงใจโหวดกริ่ง
 ช่างค่อนข้างเด็ดขาดใจให้แต่บใจ
 นีซุนแผนแม่นแล้วหาใครไม่
 มีแต่ฤทธแล้วจะได้พาโตทำ
 เหลืออดว่าเด่นไม่เป็นด้า
 จะเหยียบย่ำให้ระยาไม่อย่ากตัว
 ถูกชนเกิดเจ้าจอมหม่อมมัว
 ไม่กตัวหรือพระกาพกาญจน์บุรี
 ฟ้าคาตกถูกไปเสียจากที่
 ระเบิดแล้วเจ้าข้าขอบใจ

วันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๓

วันทอง มาหาฉันทำไม เราไม่มีอะไรจะรักต่อกันแล้ว

วันทอง อี๋ รักษิ ถึงได้เรียกให้เมียคน แด่ก็ยังแหวนหนังสือด่าเดี่ยอย่างไม่มี
มัต พุดแฉ่เจ็บใจนัก คนไม่มีด้อย ฉันท้องเสียควชัวชาดำระยำลง
ครึ่งครึ่ง เพราะใคร ไม่เพราะพ่อแผนหรือกรี้ แด่นั่นมันก็เป็นไปแล้ว
เช่นนี้ พ่อจะมาข้องแฉ่กับฉันทำไมอีก หรือว่าแม่ดาวทองหล่อน
จากไปเสียแล้วกระมัง จึงหวนมา

- ၁၅၅ -

แม่วันทองก็คงไม่มาขึ้นพูดอยู่อย่างนหรืออ อี้ คำว่าทำทายเป็นเกรง
ใจ ใครบ้างจะไม่แค่น แม่วันทองยังจะยกว่าตัวดีอ้อกรี้ ผัวจาก
ไปเพียงไม่กี่วัน ก็ยอมทอดตัวให้อ้ายขุนช้างชู้ใหม่มานอนกอด
อ้อม พูดถึงอ้ายตัวจริงไร่น้อยากจะฆ่ามันนั้ก ฤษี เตี้ยแรงดำบาน
เป็นมิตร แต่มันก็พยายามด้างผลาญขยหัวใจฉันอยู่เดี๋ยมอ ดีแล้ว
แม่วันทอง ฉันมาว้นนั้กด้วยความแค่น ฉันต้องการจะแก้แค้น
อ้ายช้างที่มันทำกับฉันฉันจะมารับแม่วันทองกลับไป

วันทอง อู๋ย ตายตาย พ่อแผน นี่พูดอะไรยังงั้น วันทองเวदानไม่ใช่คน
ตัวเปล่าณะ ถูกผัวก็มเห็นอยู่คำดา

ขุนแผน อะ ๆ ๆ พูดออกมาได้ไม่กระดากปาก แล้วแม่วันทองนะไม่ใช่
เมียฉันหรือกรี้ ฉันได้เคยยกยอปอปั้นให้ใครไป ตั้งแต่เมื่อไร
อย่างะอย่างมาพูดให้แค่นหนักขึ้นอีกเตย ว่ายังงิ จะไปหรือไม่ไป

วันทอง ฉันไม่ไป จะทำไม อี้ ฉันมันคนชั่วช้าจะมาอาศัยโยดักกับฉันทำไม
ขุนแผน แต่ถึงจะอย่างไร ฉันก็ยังรักของฉัน แม่วันทองต้องไป ไปด้วยกัน
วันทอง ฉันบอกว่าคุณไม่ไป ไม่ได้ยินนี้

ขุนแผน ไม่ไปก็ไม่ได้เห็นดีกันละ ฉันจะต้องบังคับให้ไปให้ได้ นี่พูดกันดี ๆ
ดีกว่า อย่าต้องให้ถึงกับใช้อำนาจข่มกันเตย ไปเสียโดยดีเถอะ
วันทอง ไร้ นี่ฉันพูดนะไม่รู้เรื่องเตยอย่างนหรี ฉันก็ได้เสียตัวชั่วช้าดังถึง
เพียงนี้แล้ว จะให้เป็นไปถึงไหนอีก กราบดะพ่อคุณ อย่างมา
เวียนวนวุ่นวายกับฉันอีกเตย นั้กว่าปล่อยลูกนกตกกาเถอะพ่อแผน
จะต้องการเงินทองสักเท่าไร หรือต้องการจะได้คู่ครองเป็นการ
ทดแทนในการที่คองเสียดาวทองไป ฉันจะหาทุนหัวให้ จะเอา
ไทยหรือดาว จะหาให้ทงน ขอแต่เพียงอย่าเกียวก้องกับฉันอีก
เท่าหน้แหละ เพราะฉันมันคนชั่ว มาเกิดออกถ่วงกักรังแต่จะรำค

ขุนแผน ชะ ๆ ๆ เจ้าด้านวนรัตน์ จริงดีแม่คุณ ขุนแผนนะมันคนยากไร้
ก็ชอบหรืออกที่แม่วันทองเมียเศรษฐีข้างจะเอาเงินฟาดหัวเล่นได้
ตามใจ อย่า อย่าหวังเลยที่จะยอมให้ทำเล่นเหมือนนก ถึงยังไ
ฉนก็ตองเอาตัวแม่วันทองไปในคั่นให้ได้ ว่ายังไจะไปหรือไม่ไป
นี้เวลาที่ใกล้รุ่งเค็มที่แฉ่นะ อย่าให้ตองพูดกันให้เสียเวลาเลย

วันทอง ฉนไม่ไป บอกว่าไม่ไป ได้ยินไหม

ขุนแผน ไม่ไป ก็ตองตาย

วันทอง เอาซี พ่อแผน จะทำยังไก็เชิญซี คนอะไรไม่มีอายเลย ช่มช้น
น้ำใจนัก ถือตัวว่าพิเศษ จะทำอะไรก็ตามอำเภอใจ เป็นตาย
ฉนก็ไม่ขอกลับไปร่วมชายคาด้วยหรือก อย่าหวังเลย

ขับ

ปากกตำพรายเปรียบกระทบ	มีตลบดงกับที่กมีไซ
มารับกดับไปก็ไไม่ไป	ไไม่กดับแล้วหรือไโรมายอยู่ด
ไไม่ไปไไม่ฟังกันในวัน ^{นี้}	ห่อผ้ามือตักกระชากรุด
^{นี้} เงอตามไไจะนบไให้ม้วยมุด	นุดช้อยไไคุดเอา
ว่าพลงทางเป้าละดวยดง	ตรงหน้าวันทองไให้ตองเจ้า
แกว่งฟ้า ^{นี้} ฟนอยู่อย่าดูเบา	เร็วเข้าถูกมาจะตวันไป ๆ
วันทองตองดมละดวยเป้า	เคดมเขดากตายแค่นไไม่ผลักไ
ระวังตัวกดับตามดับวบใจ	^{นี้} เงอคมชนที่ไไกหัวตอ้ง
ไไอะไรเช่น ^{นี้} พ่อคุณเฮ้ย	อย่ากวนใจนักเลยจะหาของ
ไหรือไจะไปไจะได้ดำรอง	แหวนทองเงินผ้าจะหาไป
^{นี้} ยังตบักกัยรดช้อมไแน	ตองแขนจะชาดกลางหาวงไ
^{นี้} เงอไจะมาฆ่าข้าไไ	จะไไปคิไแล้วจงวางมือ ๆ

แต่เนี่ยแต่เนค
เบรียงแปร้นแค้นชั้ดะบัตมี
จะไปเด็กผ่าจะมาหรือ
พี่รักเจ้าจริงจริงไม่ซิงซัง

วันทองต้องดมกลิ่นคั้น
ฉันบอกท่านหรือว่าฉันไม่ไคคตา
ว่าพลงดุกย่างเข้าในห้อง
เปิดหีบหอมฟุ้งจริงใจ

ความนหย่อนลงแล้วหรือ
ดักดอไปอีกซิจะขอฟัง
เป่ามนต์ได้มือแล้วดูบหลัง
หยอกมึงก็แต่โกธธา ๖

เท่าแขนก็เคียงเข้าเรียงหน้า
หาผ้าผ่อนก่อนจึงค่อยไป
หาของคันตุกกุญแจไข
ถั่วใหม่ใหม่ภูษาวราภรณ์ ๖

ร้องเพลงตะนาวแปลง

กตัญญูใจอาลัยขุนช้างเถ่า นิจาเจ้าหัดกั้งอยู่ไกลหมอน
จะยื่นน่าน้ำค้างกระจายจร ใครจะซ่อนผ้าห่มให้ผัวรัก
เห็นม่านชาดกตาดขวางอยู่กลางห้อง ต้องมือค็อกเพียงออกหัก
จันทาตมถาญท่าเจ็บช้ำนั้ก ตะอนฮักฮักแล้วเดินมา ๖

ขับ

ถึงกลางนอกชานตระถานจิต ตะถึงคิดถึงเถตุเคหา
แล้วข้าต้องเียงอย่างถึงอย่างปลา ชะโรงหน้ามือซ่อนมาชมชู
กตมกตมดมอย่างตละบั้น ว้ายหันเหวี่ยงหางกระทุง
ถึงกระถางต้นไม้ชายตาดู เป็นคู่ชูช่ออรชร
มะขามโพรงไค้คู้เป็นข้อค็อก ผักกรอกแห้งเกราะกระเทาะถ่อน
จันทน์หอมจันทน์คณาจะดาจร มะดิช่อนช่อนชูยั้งดี ๖

ร้องเพลงแขกลพบุรี ด้นสองไม้

ถ้าดวงเอยจะด่วนไปก่อนแล้ว
จะโรยร้างห่างดินถิ่นมาดี
ที่มกดินก็จะคลายหายหอม
ที่มดอกก็จะวายระคายครบ
คั่นน้อยน้อยถุกย้อยระย้าดี
จะทิ้งเรือนไปร้างอยู่กลางไพร
รากไม้จะต่างหมอนนอนอนาถ
ถนบันไดใจเจียนจะขาดตาย
ขุนแผนปดอบน้องอย่าร้องไห้
ไปเป็นเพื่อนพี่บ้าง ในกลางดง
ไปเดือนหนึ่งแล้วจะพากลับ
จะร้องให้ครวญคร่ำไปทำไม

เกิดแก้วพิศฤกษ์คู่ศรี
จำเอยกับจะมาพบ
จะพลอยตรอมเหือดดินถิ่นทะเลบ
จะเหี่ยวแห้งเขาซบดลไป
ตั้งแต่นี้จะไปชมต้นไม้ใหญ่
ยุงร่านวันไรจะตอมกาย
ดาวดาดจะต่างไถ่น้ำใจหาย
น้ำตาตกกระจายพรั่งพรายดง
ไปเดือนหนึ่งแล้วจะมาดั่ง
ชมหงส์เหินเด่นให้เย็นใจ
ถ้วนเดือนแล้วจะรับเจ้าไปใหม่
เขาอยู่เขาจะไว้เมื่อไร ๗

ขับ

ข้างเขาต้นกบ้านเราดำราญไพร
เปิดย่นมีเปิดย่นจนคนละที
หุบปากเลี้ยบบ้างเกิดพ่อเจ้า
ที่ไหนน้องจะไปได้ด้วยนาน
ไม่มาใครเขาชวนให้มารับ
ให้ได้ยายหลาหย้าระกำใจ

ข้างไหนจะปรัดเปรมเกษมศรี
ข้างไหนดีก็รู้อย่าว่าคาญ
อย่ามาเฝ้ากวนใจให้ฟุ้งรำพัน
จะแกดงผดุงจริงแล้วหรืออย่างไร
พาไปแล้วจะกลับมาคืนให้
ไม่ไปแล้วไม่ไปอย่าวอนเลย ๗

ร้องเพลงทองย่อน

พี่หยอกเล่นนิดหนึ่งก็ไม่ได้
พี่รักใคร่พาไปจะชมเขย

ใจน้อยนี้กระไรวันทองเอย
อย่าหนักเถยที่จะคืนให้ใครชม ๗

ร้องเพลงเซดจีน

ว่าพลงทางรุ่งดีหมอกม้า	เบาะฮานพานหน้าคางมดม
คงจะปลิวลัดลอยไปตามลม	อย่าปรารมภ์เถยนะเจ้ามาชี่ม้า
ปลดอบพลงทางกอดกระซิบบอก	ม้ายี่หมอกคิ้วมดมั่ง
เน้ออ่อนงอนง้อขอขมา	อย่าให้ดีหมอกม้ากระเดื่องใจ
วันทองต่องมือประนมมัน	พรันพรันกั้วม้าไม่เข้าไถ่
พดี่หมอกของน้องอย่าจ้องภัย	จะขอซัพไปทั้งผัวเมีย
ซุนแผนพานางมาไถ่ม้า	ดูบหลังอาซาให้เชื่องเถย
หยิบมือดูบม้าว่าปลดอบเมีย	ม้ายี่มือหวัดประหวัดกั้ว

ร้องเพลงประเทศ

นี่อะไรตกใจไปเปล่าเปล่า	นิจจาเจ้าช่างไม่เชื่อหน้าใจฉัว
กระโตกซนหลังม้าเถิดอย่ากั้ว	ประคองตัววันทองย่องเหยียบโกถนน
นางหว่นหว่นครั้นคร้ามไม่ชนได้	ซุนแผนกดดีหมอกไวกมิให้โผน
ม้ายี่ผีเท้าไม่ก้าวโจน	วันทองกั้วตัวโชนเข้าแนบชิด

ร้องเพลงประเทศชั้นเดียว

ต่องมือกอดผัวให้ตัวแน่น	ซุนแผนมียอกคอกัดสะกิด
เบือนหน้าว่าเจ้าเข้ามาให้ชิด	ขอจูบนิคหนึ่งแล้วจะรีบไป

— ปู่พาทยทำเพลงเซด —

จบ

ละคอนพันทาง
เรื่อง ราชาราช ตอน สมิงนครอินทร์ยกทัพเรือ

แสดง

ในวันศุกร์ที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๐๔

รายนามผู้แสดง

อร่าม อินทรนัฏ	แสดงเป็น	พระเจ้าราชาธิราช
อาคม สายาคม	แสดงเป็น	สมิงพ่อเพชร
ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช	แสดงเป็น	สมิงนครอินทร์
วิสาข์ บัณฑิต	แสดงเป็น	นางอุตตะละเทวี

บทละครนอกพันทาง

เรื่อง ราชธานีราช ตอน สมิงนครอินทร์ยกทัพเรือ

— ปี่พาทย์ทำเพลงพญาลำพอง —

— เรือออกเทียบแถวหน้าเวที สมิงนครอินทร์เดินออกบนเวที —

ร้องเพลงพญาลำพอง

ครั้นถึงคำหนักแพกระแฉาด้าย เรือเรียงรายหลายร้อย

ทงน้อยใหญ่

นครอินทร์จินตนาแต่ในใจ

คิดจะตองเหตุร้ายเจ้าธานี

ร้องเพลงร้าย

ดำริพิฆาตอย่างตรงดงนาหวา (สมิงนครอินทร์กล่าวลงเรือ) ตั้งบรรดาพลไพร่ไว้ถ้วนถึ

ทัพเรือบกเขายกโยชี่

เราจอยอยู่กับที่อย่าดีด่า ฯ

เจรจา

นครอินทร์ นี่พวกเรา ฟังทางนี้ บัดนี้ใกล้จะถึงฤกษ์ที่จะเคลื่อนทัพแล้ว
แต่ว่าแม่โหรจะด้นซ้องชัยให้ฤกษ์ และกองทัพบกทัพเรือใคร ๆ
เขายกไปแล้วก็ตาม กองของเรายังไม่ต้องยกไป

เสนา เอ๊ะ ทำไมไม่ละครับ

นครอินทร์ เพราะว่าเราไม่สบายนะซี เรากำดั่งเป็นไข้รู้ไหม โอ้ย หนาว

เสนา ถึงท่านแม่ทัพป่วยก็ต้องยกไปนะครับ พระราชโองการนะครับ

นครอินทร์ อย่ารู้ด้วยนะ ไม่ต้องยกไป เข้าใจไหม เราไม่สบาย

ร้องเพลงร้าย

เราวิ่งเวียนเหียนหาหนวดตะกั่ว ทำอาการผูกคอตายหน้า
เอาผ้าห่มห่อหุ้มกระดูกกาย ทำนิทราชมั้มนครมวง

ร้องเพลงผ้าโพกชั้นเดียว

บัดนี้	โหรารู้เหตุผลถูกชั้นบนต่าง
พอพลอดปลงดังตำราดาตาราง	ได้นวรงค์สุริยาศษาศษองชัย
พอกก่องทัพรับไห้โอพารัก	อึกกระตกตะทอนตะทอนไหว
ทั้งทัพเรือทัพบกก็ยกไป	โมกขชัยเด็กเดือนเค็ดอนพล ฯ

— ปี่พาทย์ทำเพลงผ้าโพกชั้นเดียวต่อไป —

(ยกทัพผ่านไปตามสมควร)

ร้องเพลงนกขมิ้นมอญ

ฝ่ายตมิงพ่อเพชรผู้เค็ดขาด	ลงเรือลาดเลียบคุดมูพุด
จนต้นสุดอดด้านประมาณพล	ประจวบจนมาปะนครอินทร์

ร้องเพลงร้าย

จึ่งร้องว่ากรรมกรรมทำไฉน กองใครใครเรือบกเขายกดิน
มานั่งอยู่ดูแค้นการแผ่นดิน ประมาทหมิ่นอาญาศักดิ์กนั้อย่างไร
(ทอดครึ่ง) อ้ายพวกบ่าวกล้าความตามนายตั้ง

เจรจา

พ่อเพชร	เฮ้ย เรือดำนี่ ใครเป็นนายเรือ
เสนา	ท่านแม่ทัพครับ ตมิงนครอินทร์
พ่อเพชร	อ้อ เรือตมิงนครอินทร์หรือนี่ แล้วทำไมจึงยังไม่ยกไป ใคร ๆ เขายกไปหมดแล้ว

เสนา ท่านแม่ทัพจับไข่ครับ กำลังนอนชมเทียวครับ
พ่อเพชร เอ๊ะ สมิงนครินทร์เป็นไข่ เป็นมากมายยังไรทีเดียว ถึงยกไปไม่ได้

ร้องเพลงร้าย (ต่อ)

ข้าพวกรู้ว่าความตามนายตั้ง มารอวังหยุดประทับเพราะจับไข่
สมิงพ่อเพชรของตะตึงไป วดนาความมาโกธเข้าไปค
(ทอด) จึงถามว่าเป็นไรไปหรือเจ้า มาซบเขาโก้งโค้งคลุมโปงอยู่

เจรจา

พ่อเพชร เป็นไข่ไปหรือหदान นครินทร์
นครินทร์ ไม่สบาย เป็นไข่จะนำท่าน
พ่อเพชร อ้อเป็นไข่หรือ ไหนตัวร้อนไหม
นครินทร์ โอ๊ย โอ้ย โอ้ย อย่าจับเดยนำท่าน ถูกตัวแล้วเจ็บเหลือเกิน

— สมิงพ่อเพชรจะจับตัว นครินทร์คอยห้ามและหลบเลี้ยง —

ร้องเพลงร้าย (ต่อ)

จึงถามว่าเป็นไรไปหรือเจ้า มาซบเขาโก้งโค้งคลุมโปงอยู่
ไข่ไม่แจ้งกิจจาให้หน้ารู้ มานอนอยู่หนึ่งนั่งเจ็บดังไร ฯ

ร้องเพลงมอญขาดเล็

บัดนั้น นครินทร์ผลุดตกคุกเข้าไว้
หदानนครอมอกไม่ยกไป เพราะรบศึกในใจไม่ชนะ
ถึงยกไปก็ค่ายคักภายนอก เห็นจะออกเอาชัยไม่ได้หะ
เมื่อน้ำช่วยดับเจริญเป็นระ นั้นแหละคะตัวฉันจะควรไใด ฯ

ร้องเพลงร้าย

บัดนั้น สมิงพ่อเพชรฟังยังสงสัย
เมื่อตะกทเจ้าบอกคักนอกใน เป็นอย่างไรบอกมาให้หน้าฟัง

ร้องเพลงแขกมอญบางขุนพรหม ชั้นเดียว

ฟังถาม	จึงเล่าความแต่ต้นหนหลัง
ค่อยกระซิบพาทิมให้ดัง	ความจริงจึ่งนั้นเป็นอยู่เช่นนี้
เวลาเข้าฉันทเข้าไปทูลดา	พระผ่านฟ้าโปรดประทานพระศรี
รับสั่งให้เจ้าจอมหม่อมตัวดี	มาตั้งให้หลานที่ในมือ
ธรรมดานารเป็นที่รัก	ใครจะหักห้ามใจไปได้หรือ
นางจตุรีไทรตราหลานหาหรือ	นี่แหละคือความลึกคักในใจ
ถ้าแน่นไม่דםหวงดังกำหนด	เป็นความดียศหลานหาขับไปทัพไม่
สู้โตตนาคำคืนให้บรรดัย	เป็นอย่างไรสุดแท้แต่จะเป็น

ร้องเพลงร่าย

ฟังบอก	คิดนอกคอกกรรมเอ๋ยกรรมจะทำเชิญ
ไม่เจียมตัวหัวจะขาดกระเด็น	ไซ้ของเล่นกินตายอย่าหมายเลย
เจ้าก็เป็นนายพดคนประเสริฐ	ไยละเมิดอัยการเล่าหลานเอ๋ย
จะเสียชื่อต่อชาไม่น่าเลย	เขาจะเย้ยหัวหงั่วปากันดิ้อ
ถึงบรรดัยก็จะไปแต่ร่างกาย	ไไหนจะหายชั่วเช่นยัง همینชื่อ
ทำอารมณ์เสียให้ดมกับผีมือ	เจ้าไม่ถ้ออดตะตีบประการ ๆ

ร้องเพลงมอญอ้อยอิง

ฟังต้น	นครอินทร์ตอบว่าเมตตาหลาน
โปรดแจ้งกิจจาบรรพจารย์	คือสถานใดบ้างยังไม่รู้

ขับเสภามอญ

พั่งถาม	ซึ่งเขตกความพุทโธยังไต่อยู่
นทราชกุลัง จงพั่งตุ	ประพศิษฐวิชาให้ถาวร
อดิสูโร ว่าให้กตัญญู	เขารอนราญเข้าคักอย่าหนีหายอน
อัปมัตตัง จะนั่งนอน	พั่งน้ำสอนอย่าประมาทอาจะทรง
ศีลัญจะ ปฏิบัติให้ลัดยั้ง	จงเที่ยงถือทำตามความประสงค์
สุกตมคโค อย่าโอ้องค์	ในอนงค์รัถยาที่คดไคด
อนุทธโต ดำรงกายเมื่อฝ้ายเฝ้า	อย่าตดเคี้ยวได้ภาสธมาดัย
นาสละบิฐัง อย่าหวังใจ	ว่าองค์พระภูวไนยเธอโปรดปราน
นาติทุเร คณนัง	อย่าไถ่ไถดพอระวังพั่งบรรหาร
น ทาปเน นันตังต้นตาน	รักพระภูบาตโดยภักดี
นาสละภริยาหิกิเพ	อย่าดูนเหวนางห้ามงามฉวี
ไซ้แต่ติบประการสถานัน	ปราชัยยังมีดีประการ ๆ

ร้องเพลงร้าย

บัดนั้น	นครอินทร์พั่งแจ้งแถงดาร์
อยากจจะรู้ชั่วดีดีประการ	น้ำท่านโปรดแต่งให้แจ้งใจ

ร้องเพลงผ้าโพก ๒ ชั้น

ถาดนรัก	น้ำจักขแจ้งแถงใจ
---------	------------------

พูด

ข้อ ^{๒๔๔} ทงตว่าปราชัย	แม้ผู้ใดกระทำไม่จำเวณ
ซึ่งคิคอกคัญญูทำตุถูก	ท่านผู้ปลุกกดับระคางทำห่างเหิน

ต้องปฐมปราชัยอย่าไต่เต้เพดิน
หนึ่งพระร่วมโพธิ์ทองของเรานี้

พระคุณเหนือเกล้าดินเราเข้าแดงดำ
อันหญิงอนตณคินคินไหน

คือปราชัยที่ต้องอย่าตรองครม

แม้ได้นางอุตคตระดมประดังค์

ว่าเป็นคนทรยศคิตคดค้อม

นี้แหละปราชัยคำรบด้าม

แม้ว่าจะจำประทานนงคราญมา

ขรรคมดาคุ้ปรับนกับแก้ว

ผู้ใดเดินทางนั้ผิดที่ขรรม
เป็นผู้ที่ชู้ชู้ชู้ชู้ชู้ชู้

ไม่ควรทำทำจริตจกนิยม

มาผูกใจจรงรักนั้ถน

เหมือนเอาคมทาทาตัวให้มัวมอม

คนก็คงเด้าดื้อชื้อไม่หอม

แก่พระจอมนกรินทรปิ่นประชา

อย่าถือตามอิดระนะหลาดหนา

เชื่อได้ว่านางคงไม่ปดใจ

ประมาทแล้วคงจกต้องตกชัย

ร้องเพลงผ้าโพก ๒ ชั้น (ต่อ)

คำรบดีที่ว่าปราชัย

จงจำไว้อย่าได้วิตรีครองดู ฯ

ร้องเพลงพญาแปร

พังกำ

ต้องปราชัยดินกรู

เปรียบเหมือนมีอาวรุชที่ตุ้ดคม

จะออกพันไพรไม่มีชัย

เขาย่อมหาโชคชัยจะไปทัพ

เหมือนหนึ่งแกดังทำให้ใจประวิง

หากจะอุปมาความเหมือนหนามยอก

ก็ต้องบ่งด้วยหนามความอย่างนั้

ชั้นฉ้าเพราะเพดินจำเริญหู

พระเป็นผู้ทำให้เข้าปราชัย

แต่รังระดมด้นิมหนาหากถ้าไม่

กัยอมได้ชื้อว่าแพ้อยู่แท้จริง

แต่นี้กดับมาให้ไกลผู้หญิง

เหตุด้วยด้นั้หนาได้ปรานี

ชักไม่หลุดตุ้ดไม่ออกพันจากที่

เมื่อนั้มีชู้ช่วยก็ม้วยมรณั้ ฯ

ร้องเพลงร้าย

ฟังเดี๋ย
เป็นความดีความจริงน้ำวีนอน
หรือน้ำใจเจ้านมประดังค์
น้ำจะทูลบาททองพระทรงธรรม
ขอบพระคุณ
สุดแต่เห็นงามหลาดตามใจ
หลาดรัก
ที่ร้อนโรกในอุระจะเยี่ยว
ขึ้นจากเรือขนานนครอินทร์
เถยด่วงปรากการกนชนใน

ตมิงพ่อเพชรสุดร่ำว่าดังดอน
กล่าวสุนทรท้วงทักเพราะรักกัน
ให้ทูลองค์จอมวันรังสรรค์
มิเชือกนักไม่ห้ามตามแต่ใจ ๑
ท่านการณรอบรู้สมผู้ใหญ่
จะบังคับมิได้จนใจเจี่ยว ๑
จงผ่อนพักคอยท่าน้ำประเดี้ยว
แล้วเหลือบเหลี้ยวเรียกหาพวกข้าไท
เข้าประคตทัศนเฉียงได้
ตรงไปเฝ้าองค์พระทรงธรรม ๑

— ปู่พาทยทำเพลงมอญเดิน —

— พระเจ้าราชาธิราชออกประทับราชอาสน์ หม่อมมาตย์เฝ้า —

ร้องเพลงมอญจับช้าง

ครันถึงจึงคดางเข้าไปเฝ้า ก้มเกล้าอัญชิตขมิ้น
กราบทูลเหตุผลแต่คั่นพด้น ตามจันรรजनครอินทร์ทุกประการ ๑

เจรจา

พ่อเพชร ขอบเดชะ พระราชาญาไม่พันเกล้า ๑
ราชา อะไรหรือ ท่านตมิงพ่อเพชร
พ่อเพชร มีเรื่องสำคัญที่จะกราบทูลให้ทรงทราบพะยะคะ
ราชา เรื่องอะไร
พ่อเพชร บัดนี้ ตมิงนครอินทร์ซึ่งได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าแต่งตั้งให้
เป็นแม่ทัพ ยกไปต่อสู้กับอริราชศัตรูนั้น ได้ป่วยไข้ ไม่สามารถ
จะยกไปได้พะยะคะ

ราชา ข้า ทำไมเกิดเจ็บไข้มากะทนหันอย่างนั้นละ เมื่อเขาน เขา
มาดาข้า ก็เห็นเป็นปรกติคั่น

พ่อเพชร ก็เพราะชนมาทูลดาเมื่อเขานั่นแหละพะยะค่ะ ทำให้เกิดเป็นไข
ชนมา

ราชา เอ๊ะ ยังไง ไม่เข้าใจ ต้องอธิบายให้แจ่มแจ้งหน่อยหรือดมิง
พ่อเพชร

พ่อเพชร พระอาญาไม่พ้นเกล้า ฯ หากว่าถ้อยคำที่ข้าพุทธเจ้าจะกราบทูล
ไม่เป็นที่สัพพะราชหฤทัย ขอได้โปรดทรงพระกรุณาพระราช
ทานอภัยโทษแก่ข้าและดมิงนครอินทร์ ด้วยเถิดพระเจ้าค่ะ

ราชา เอาเถอะนะ ข้าไม่ถ้อยคำอะไรหรอก มีอะไรก็ว่าไป

พ่อเพชร ค่อยังพะยะค่ะ เมื่อเขาน ดมิงนครอินทร์มากราบทูลดา แล้ว
ได้ฝ่าพระบาทได้โปรดให้นำงูคดตะพระذنมเอก นำพระศรีไป
ประทานให้ถึงมือ บัดนี้ดมิงนครอินทร์ได้เกิดมีความเส่นหาใน
พระذنมผู้นี้ จนไม่สามารถจะตัดใจไปคึกได้ จึงให้ข้าพุทธเจ้า
มากราบบังคมทูล การจะควรประการใดแล้วแต่จะโปรดเถิด
พะยะค่ะ

ราชา อ้อ เท้านหรือหรือ ฮะ ๆ ๆ ๆ อ้อ นี่เจ้าดมิงนครอินทร์
เขาเกิดรักนางงูคดตะชนมาแล้วหรือ ฮะ ๆ ๆ ๆ ๆ

ร้องเพลงปรมัย

เมื่อนั้น	พระผู้จอมเวียงชัยใต้ฟ้า
ชนขอบคอบรดพจมาน	ดีแล้วท่านบอกเล่าเราขอบใจ
ซึ่งดมิงนครอินทร์ยืนต้นาง	ไม่ขัดขวางเราจะส่งให้
จะหาหญิงอย่างนมถมไป	ใช่เราไร่นารั้ที่รูงาม

แม่นเปรียบกับทหารต้มฉมอ
เรารักยิ่งกว่าสัตว์รูปดั่งงาม
ในหงส์หาเช่นนครอินทร์
ท่านอย่าได้พะวงคิดดั่งกา

ที่สัตย์ซื่อสู้ศึกไม่หนีขาม
นี่เป็นความจริงจึ่งดั่งวาจา
ท้าวธานีเห็นไม่มีที่จะหา
จึ่งรีบพานางไปให้เขาที่ ๖

ร้องเพลงร้าย

บัดนี้
ออกไปตั้งพนักงานทันที

สมิงพ่อเพชรรับสั่งได้เกศ
จรดักดั้มมาที่ท่าแพ

— ปี่พาทย์ทำเพลงเสมอมอญ —

— สมิงพ่อเพชรเข้าโรงก่อน แล้วพระเจ้าราชาธิราชกับอำมาตย์จึงเข้าโรง —

— ปี่พาทย์ทำเพลงมอญเร็ว —

— สมิงพ่อเพชรเดินออก —

ร้องเพลงร้าย

ครันถึงจึ่งลงในนาว่า เถ่ากิจจาแจ้งความตามกระแด่
พระปราโมทย์โปรดปรานหลานแท้แท้ ทนแนคงได้ชมส้มดั่งคิด

เจรจา

พ่อเพชร นครอินทร์หลานรัก ส้มประด่งคัของหลานแล้ว พระเจ้าอยู่หัว
 โปรดปรานหลานมากจิง ๆ ยกนางออกดะให้แก่หลานแล้ว
นครอินทร์ จิง ๆ หรือน้ำท่าน
พ่อเพชร จิงซิหลาน ประเดี้ยวคุณเถ่าแก่กับนางพนักงานก็จะพานางมา
 ดั่งให้หลานหรรอก

ร้องเพลงตะละแม่ศรี

บดิน	นครินทร์ฟังชั้นระรื่นจิต
รู้แต่ว่าองค์พระทรงฤทธิ	มิได้คิดคุมโทษโปรดประทาน
จึงบ้ายพักตร์ผินมาตรงปราสาท	อภิวาทจอมกษัตริย์หัตถ์ประสาน
พระคุณดำเหลือถนุพันประมาณ	รักทหารกว่าห้ามโปรดตามใจ
แต่ก็เกิดเคียดแค้นบ่นอ	หลานขอขอบใจน้ำจะหาไหน
ต่างคนต่างนิยมชมพระทัย	ทั้งต้องร่ำปราศรัยกันไปมา ฯ

— ปู่พาทย์ทำเพลงมอญมอบเรือ —

— เจ้าแก้วและนางพนักงานพานางอุตตละออกมา —

ร้องเพลงมอญชมจันทร์

เมื่อน	อุตตละนงงามงามสง่า
ออกทวารฉนวนในค้อยไคลคลา	ตรงมาหน้าแพกระแฉกร ฯ

ร้องเพลงร้าย

บดิน	นครินทร์ชาติเดือดเชือดทหาร
เห็นเจ้าแก้วหน้านางนคราญ	ก็กราบกรานนางงามร้องห้ามพลัน
— สมิงนครินทร์ก้าวขึ้นจากเรือ	และร้องห้ามให้หยุด —
ชูพานรูปเทียนฉกษมาโทษ	ขอได้โปรดอภัยให้ดิฉัน
แต่เจ้าความตามจริงทุกสิ่งอัน	ตามคิดนทุกอย่างให้นางฟัง ฯ

เจรจา

นครินทร์ ขอได้โปรดกรุณาอภัยให้ข้าพเจ้าด้วย ที่ข้ากระทำให้ไปหาได้
 มีจิตคิดอาชเอมรักนางอย่างใดไม่ ที่ทำไปก็หวังเพื่อจะ
 ทดลองพระทัยพระเจ้าอยู่หัวของเราเท่านั้น ว่าจะทรงรักใคร่
 ทหารหรือผู้หญิง บดินก็ประจักษ์เป็นความจริงแล้วว่าพระองค์
 ทรงรักข้าผู้เป็นทหารยิ่งกว่าพระธนม ขอนางได้โปรดอภัยใน
 การกระทำของข้าในครั้งนด้วย

ร้องเพลงทำยมอญรำ

เมื่อ^๕นั้น นางโฉมฉายขึ้นชมดงหวัง
มีเสียงร่ำทันทันซื่อถือด้^๕จาง ดำราญ^๕รืนคั่นหลังเข้าวังใน ๑

— ปู่พา^๕ทย์ทำเพลงทำยมอญรำต่อไป —

— ขบวนนางอุตตละกลับเข้า^๕โรง —

ร้องเพลงมอญช่อพุ่มเรียง

บัด^๕นั้น นครอินทรี^๕นัคจะมีไเหน
เห็นหงส์^๕กษณ^๕คั่นกลับ^๕ดับไป อิมใจเอิบอาบ^๕ชาบอินทรี^๕
แล้ว^๕น้อมกายถวายบังคม^๕ดา ป้ายหน้า^๕จิตจำนงตรงปรางค์^๕ศรี
ขอพระเดช^๕เดชา^๕บารมี จง^๕บ้อง^๕กัน^๕ชาน^๕ให้^๕มัย^๕ ๑

ขับเสภามอญ

จึง^๕พูดกับ^๕ดมิง^๕พ่อ^๕เพชร คิด^๕ดำ^๕เร^๕จ^๕เด^๕ร^๕จ^๕ด^๕น^๕บ^๕ัด^๕ไถม
หาด^๕น^๕ช^๕นะ^๕ด^๕ม^๕น^๕ัก^๕ค^๕ัก^๕ใน^๕ใจ เพ^๕ระ^๕ท^๕้าว^๕ไท^๕โป^๕ร^๕ด^๕ป^๕ร^๕า^๕น^๕ท^๕ห^๕าร^๕จ^๕ริง
ท^๕น^๕เ^๕็น^๕เ^๕ย^๕ง^๕เ^๕แ^๕น^๕ะ^๕ร^๕ห^๕ัก^๕ ด^๕้วย^๕ท^๕ร^๕ง^๕ศ^๕ัก^๕ด^๕ร^๕ัก^๕ข^๕าก^๕ว^๕่า^๕ผู้^๕ห^๕ญ^๕ิง
โป^๕ร^๕ด^๕ช^๕ว^๕่^๕ย^๕ทุ^๕ถ^๕ก^๕ิ^๕จ^๕า^๕อ^๕ย^๕่า^๕ป^๕ระ^๕ว^๕ิง น^๕้ำ^๕อ^๕ย^๕่า^๕น^๕ิ่ง^๕น^๕อน^๕ใจ^๕ให้^๕เ^๕็น^๕น^๕า^๕น
ห^๕ด^๕า^๕น^๕ข^๕อ^๕ก^๕ร^๕า^๕บ^๕ดา^๕น^๕้ำ^๕เด^๕ย^๕ว^๕น^๕ ได้^๕ฤ^๕ษ^๕์^๕ด^๕ี^๕ให้^๕ร^๕้อง^๕ด^๕ัน^๕ม^๕้อง^๕ข^๕า^๕น
พ^๕อ^๕เม^๕ฆ^๕เ^๕ด^๕ิ^๕ก^๕ฤ^๕ษ^๕์^๕ไ^๕ห^๕ญ^๕ั^๕ย^๕ว^๕าร จ^๕า^๕ก^๕ตะ^๕พาน^๕โบ^๕ก^๕ข^๕ง^๕ด^๕ร^๕ง^๕ไป ๑

— ปู่พา^๕ทย์ทำเพลงมอญยกตะ^๕ลุ่ม —

— เรือ^๕สมิง^๕น^๕คร^๕อิน^๕ท^๕ร์^๕เ^๕ล^๕ื่อน^๕เข้า^๕โรง^๕ท^๕าง^๕หน^๕ึ่ง ส^๕ม^๕ิง^๕พ^๕่อ^๕เพ^๕ช^๕ร^๕เข้า^๕โรง^๕อ^๕ีก^๕ท^๕าง^๕หน^๕ึ่ง —

ละครอน เรื่อง อิเหนา ตอน ไหว้พระ

แสดง

ในวันเสาร์ที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๐๔

รายนามผู้แสดง

ศรีวัฒน์ แสงสว่าง	แสดงเป็น	อิเหนา
บุญนาค เสวตนิย	แสดงเป็น	บุษบา
จินา พวงประยงค์	แสดงเป็น	มะดีหวี
สุนันทา บุญชเกตุ	แสดงเป็น	ประสันตา
อิงอร สิงหนสนี	แสดงเป็น	สังคามระดา
กัลย์จาดุก คลังโกคา	แสดงเป็น	บาทชน
อรรรรณ บุญนาค	แสดงเป็น	ประเสหรณ์
เอมอร บันชาชีวะ	แสดงเป็น	สำเริงด
จำศีล ภูแพ	แสดงเป็น	ประราหณ์

บทละครตอน

เรื่อง อีเหนา ตอน ไหว้พระ

(แต่งกายแบบชาว)

— ภายในวิหารเขาวัดลิตมาทรา —

— ปู่พาทยทำเพลงบูชาขึ้นร้อง —

— อีเหนา สังคามาระดา ประสันดา รำออก —

ร้องเพลงยะวาเล็ก

เมื่อ ^๕ น	ระเด่นมนตรี ^๕ เรื่องศรี
ทั้ง ^๕ สังคามาระดาผู้ ^๕ กตัญญู	ประ ^๕ เด็นดาผู้ ^๕ ร่วมใจ
จึง ^๕ เข้าในวิหาร ^๕ ช่อนบัง	แอบ ^๕ หลังพระ ^๕ ปฏิมาองค์ใหญ่
คอย ^๕ ระเด่น ^๕ บุษบา ^๕ อรไท	ภู ^๕ ไฉน ^๕ ปด ^๕ ม ^๕ เปรม ^๕ ปรีดา ๗

— ปู่พาทยทำเพลงสมารัง ๑ —

— มะ^๕ด^๕หัว^๕ บุษบา^๕ สัพ^๕เสียง^๕ รำออก —

ร้องเพลงยะวาเก่า

คร ^๕ น ^๕ ถึง ^๕ จ ^๕ ง ^๕ ถวายน ^๕ ม ^๕ ดี ^๕ การ	อิ ^๕ ริ ^๕ ษ ^๕ ฐ ^๕ าน ^๕ ตาม ^๕ ค ^๕ ว ^๕ าม ^๕ ป ^๕ ร ^๕ า ^๕ ร ^๕ ถ ^๕ นา
แต่ ^๕ ว ^๕ จ ^๕ ุด ^๕ เท ^๕ ียน ^๕ พ ^๕ ด ^๕ น ^๕ มิ ^๕ ท ^๕ น ^๕ ชา	ก ^๕ ัญ ^๕ ญ ^๕ า ^๕ อ ^๕ อก ^๕ น ^๕ า ^๕ ม ^๕ ตาม ^๕ จ ^๕ ำ ^๕ น ^๕ ง
เ ^๕ ด ^๕ ม ^๕ ห ^๕ น ^๕ ึ่ง ^๕ เท ^๕ ียน ^๕ ระ ^๕ เด ^๕ น ^๕ บุ ^๕ ษ ^๕ บ ^๕ า	บ ^๕ ัก ^๕ ถ ^๕ ง ^๕ ค ^๕ ร ^๕ ง ^๕ ห ^๕ น ^๕ า ^๕ น ^๕ ว ^๕ ด ^๕ ห ^๕ ง ^๕ ดี
เ ^๕ ด ^๕ ม ^๕ ห ^๕ น ^๕ ึ่ง ^๕ เท ^๕ ียน ^๕ อ ^๕ ิ ^๕ เหน ^๕ า ^๕ ด ^๕ ุ ^๕ ริ ^๕ ย ^๕ ว ^๕ ง ^๕ ค ^๕	บ ^๕ ัก ^๕ ถ ^๕ ง ^๕ เบ ^๕ อง ^๕ ช ^๕ ว ^๕ า ^๕ เท ^๕ ว ^๕
เ ^๕ ด ^๕ ม ^๕ ห ^๕ น ^๕ ึ่ง ^๕ เท ^๕ ียน ^๕ ท ^๕ ำ ^๕ ว ^๕ จ ^๕ ร ^๕ ก ^๕ า	อ ^๕ ย ^๕ ุ ^๕ เบ ^๕ อง ^๕ ช ^๕ ำ ^๕ ย ^๕ บุ ^๕ ษ ^๕ บ ^๕ า ^๕ ม ^๕ าร ^๕ ค ^๕ รี
เท ^๕ ียน ^๕ ท ^๕ อง ^๕ ท ^๕ ง ^๕ ด ^๕ ำ ^๕ ม ^๕ เ ^๕ ด ^๕ ม ^๕ น	ช ^๕ อ ^๕ จ ^๕ ง ^๕ เบ ^๕ น ^๕ ท ^๕ เ ^๕ ย ^๕ ง ^๕ ท ^๕ าย ๗

ร้องเพลงร่ำ

แล้วมีเดวอันสุนทร ตรัสสอนพระบุตรโคมฉาย
เจ้าอย่าชวยเงินตะเทินอาย จงเลี้ยงทายอริชฐานด้วยวาจา

พูด

แม่เจ้าจะได้ช้างไหนแน่ ให้ประจักษ์ตกแท้งหนักหนา
แม่จะได้ช้างระตุรกา ให้เทียบพยานนับไป
แม่นั้นจะได้ช้างอิเหนากุเรปัน ให้รัศมีเพื่องนั้นแจ่มใส
ให้เทียบจรกาดับทันใด ขอให้เห็นประจักษ์ดับ ^{ขึ้น} ๑

เจรจา

มะดีหวิ ยังไงละแม่บุษบา ว่าไปให้เหมือนแม่ว่าดี นั้นยังงิ ถูกควนิพหน้า
โกธธแม่หรือแม่บุษบา
บุษบา มิได้เพคะ
มะดีหวิ มิได้ ก็ว่าไปดี ตามแม่ว่า
บุษบา หม่อมฉันไม่ได้เพคะ
มะดีหวิ ทำไมละ
บุษบา ชายหน้า
มะดีหวิ จะนั่งอ้ายชายหน้าอยู่ว่ากระไร มิใช่ว่าไปพูดที่ไหน นี่แน่ะจะว่า
ให้ฟัง ที่เกิดศึกสงคราม เกิดถ้อยเกิดความนั้นนะเพราะอะไร เพราะ
ไม่รู้แน่ว่าจะได้ช้างไหน ตัวแม่นั้นแต่ความร้อใจ แม่คุณเถอะ
อย่าอับอายชายหน้า นึกว่าสงเคราะห์แม่ให้สบายใจ แม่เลี้ยงมา
ไม่คิดถึงบุญถึงคุณ ไม่รักไม่สงสารแม่หรืออย่างไร แม่คุณ แม่
ทูนหัว ว่าไปเถอะนะ ว่าไป แม่จะสอนให้

ร้องเพลงร้าย

เมื่อนน	บุษบาประณมบังคมไหว้
จำเป็นกล่าวคำด้วยจำใจ	ว่าไปตามคำพระมารดา

ร้องเพลงแขกนกเอี้ยง

แม้ข้าจะได้ข้างไหนแน่	ให้ประจักษ์ตกแท้งหนักหนา
แม้จะได้ข้างระดูจระก	ให้เทียบพยานนับไป
แม้จะได้ข้างอิเหนากุเรปัน	ให้รู้ว่ามีเพลิงนั้นแจ่มใส
ให้เทียบจระกดับทันใด	ขอให้เห็นประจักษ์ดับพลัน

เสียงพูดจากพระปฎิมา

อันนางบุษบานางเยาว์	จะได้แก้อิเหนาเป็นแม่นมั่น
จระกาไขว่วงศ์เทวัญ	แม้ได้ครองกันจะอันตราย ฯ

ร้องเพลงแขกอะหวั

เมื่อนน	องค์มะดีหัวโถมฉาย
กับพี่เลี้ยงไม่แจ้งแห่งอุบาย	ก็คนตายยินดีเป็นพินันท์

พูดในดนตรีรับ

มะดีหัว	เกิดมาไม่ได้ยินใครดื้อเด่า	พระเป็นเจ้ากล่าวคำให้ประจักษ์
	ชะรอยว่าบุญของถูกรัก	เห็นเที่ยงแท้หนักไม่ดงกา

ร้องเพลงแขกอะหวั (ต่อ)

ต่างคนยกอกรบังคม	นบนิ้วประณมเห็นอเกษา
มะดีหัวจึงมีวาจา	คอบพระปฎิมาไปทันใด

พูด

มรดหัว

ซึ่งพระองค์ครัดมาทรง
ด้วยอิเหนามีได้ชอบใจ
เขาไปเถียงระเด่นจินตหรา

ข้าบาทยังมีความสงสัย
จึงเกิดเหตุเภทภัยดังนี้
จะทรงขว้างร้างหย่าก้ใช่ที่

(หยุดดูพระปณิมา)

พระปณิมามิได้พาที่

ดูชั้นแนแม่บุษบา

แม่ทุตเท่าไรไม่ตอบถ้อย

ชะรอยบุญแม่น้อยเป็นหนักหนา

ถูกรักจงกล่าววาจา

ให้เหมือนคำแม่ว่าทุกสิ่งไป

ร้องเพลงเชอ ๒ ชั้น

ซึ่งพระองค์ครัดมาทรง

ข้าบาทยังมีความสงสัย

ด้วยอิเหนามีได้ชอบใจ

จึงเกิดเหตุเภทภัยดังนี้

พูด

บุษบา

เขาไปเถียงระเด่นจินตหรา

จะทรงขว้างร้างหย่าก้ใช่ที่

อิเหนา

อันนางจินตหราวาด

เทวี่ไขว่วงศ์เทวัญ

อิเหนากับบุษบาโฉมยง

เป็นวงศ์เทวากระยาหงัน

วาดนาเขาเคยคู่กัน

ที่จะมีรักนงอย่าสงกา

บัดนี้คามมาถึงคี่

ก็เพราะมีใจแค้นแค้นหา

ร้องเพลงร้าย

ว่าพลงทางค้อนค่างคาหมา

รูปเทียนชวาทากี้ดับไป ๑

— ปี่พาทย์ทำเพลงรวัดนั้นพรัดนี้ —

— ค้างคาวออกบินรอบๆ เวที นางบุษบาร้องหาพระมารดา —

ร้องเพลงแขกอะหวัง ๒ ชั้น

พระจ้อย่องมานั่งตงข้างข้าง ถัดจะผิตัวนางยังตั้งดัย
ค่อไดยืนดูเื่องทรมวย พระธูปได้ประคองค้องกาย ฯ

ร้องเพลงต้นประเทศ

เมื่อนั้น	บุษบาอกตั้งขวัญหาย
กอดชนนไ้ไ้ไม่เค็ดอนคถาย	มือชขายมาถูกลูกน
นางตะบึงตะบัตบัตบ้อง	หวาดหวัดกรัดร้องอึงมี
มีดมนเป็นพันพันทัว	พระชนนิจงช่วยด้วยไวไว

พูด

มะดีหัว	บุษบาอย่าร้องครนเครง	แม่ค้องตัวเจ้าเองว่าอยู่ไหน
	ใครจะดำมารถอาใจ	เข้ามาได้ไหนนะลูกยา ฯ

— นางสาวเหิงดไปจุตเทียน —

ร้องเพลงแขกไทรชั้นเดียว

เมื่อนั้น	พระโคมยงวงศ์อดัญแดหวา
เห็นแสงไฟแต่ไกลก็ถ้ถา	จากนางบุษบาทั้นไต ฯ

— นางสาวเหิงดถวายเทียนมะดีหัว —

เจรจา

มะดีหัว แม่บุษบา ทุดค่อไปดิถู ว่าอืเหนาพันผูกคิดตามด้วยความเด่นหา
นำส่งดัย ซึ่งมาจากหมั้นหยาเพราะดาหามัภัย แต่พอให้วัพระ
เดรัจฉรรพก็จะกลับไ้ จะว่ามาเพราะรักยังไ้ได้

ร้องเพลงแขกปัตตานี

อิเหนาหรือมาตามด้วยความรัก ชัยน์ไม่ประจักษ์ยังสงสัย
ซึ่งมาจากหมั้นหย่าเวียงชัย เพราะดาหามัภัยจึงไคดคดา
หวังจะชว่ยณรงค์ตั้งคราม มีไช้มาด้วยความเด่นหา
นี่แะมาไหว้พระปฏิมา แล้วยจะไปหมั้นหย่าหานี้ ๑

ร้องเพลงสั่นวล

โถมงาม ทรงชักใช้ไต่ถามจุจ
แม่นมีเชื้อวาจาเราพาที แค้นอย่ามาบุชเรา

— ปู่พาทยทำเพลงรวทำยรำดาบ —

— สังคามาระดา ประสันดา ต้อนค่างควดบไฟ —

— อิเหนาออกไปโถมนางบุชบา —

พูด

บุชบา ช่วยดูด้วยเถิดพระมารดา ชะรอยพระพี่ของคืออิเหนา
เข้ามาตระโบมโถมเจ้า เจ้าแต่ข่มเหงไม่เกรงใจ ๑

— ปู่พาทยทำเพลงยะวาเร็ว —

— นางประเสริฐน เบ็ดครอบไฟ —

— นางบุชบาถอยลงจากตักอิเหนา อิเหนายึดกรนางบุชบาไว้ —

ร้องเพลงแขกโหม่งชั้นเดียว

เมื่อนั้น มนต์หั่วเคื่องขัฒขัฒมาลัย
จึงว่าแก่เรเด่นมนครีไป เป็นไฉนมาทำอหังการ

พูด

มะดีหฺวี

ถบหลดูหฺมันเป็นพนัก
แต่เราเป็นผู้ใหญ่กำกับมา
ฮักฮักหักหาญไม่คิดถดถอย
จะเกรงใจใครบ้างก็ไม่มี

องอาจราชศักดิ์เป็นหนักหนา
ยังกล้าทำได้ถึงเพียงนี้
ถอดตัววามศักดิ์ศรี
ถอดตัวเรื่องเดชา ฯ

อิเหนา

อันนางบุษบาบังอร
แต่ยังเยาว์อยู่ด้วยกันมา
หักหาญเอาไปให้ระดู
ผู้ตายไม่เสียตายช้วน

พระบิดรได้ยกให้แก่ข้า
พระมารดาแก่แจ้งอยู่ด้วยกัน
สุดรักสุดรู่จะอดกลั้น
จะทราบถึงทรงธรรมักก็ตามที่

ร้องเพลงแขกเขารัตน

เมื่อนั้น
จึงตอบคำระเด่นมนตร์

โฉมของคัมภีร์หัว
กระนั้นหรือหลานว่ารักน้อง

พูด

มะดีหฺวี

ฝูงคนรู้ไปจะได้ฮาย
ถ้าจะใครได้ตั้งใจปอง
แม่นรักฮายาให้น้องได้ฮาย
เห็นจะถ่มดั่งจิตที่คิดนั้น
หากท้าวทรงพระโกรธมากไป
เจ้าจงครักดูให้ชอบที่

ทั้งจะขายบาบาท้าวทั้งต้อง
ค่อยครัดครองให้ปรกติกัน
แม่จะช่วยเบี่ยงบ้ายผ่อนผัน
ดักว่าทำดั่งตนไปเช่นนั้น
ที่ไหนจะได้นางโฉมศรี
ฮายาให้มันคุ้นเคืองเรื่องเดือดร้อน

อิเหนา

จงให้สัตย์ปฎิญาณแก่ตุกรัก
แม่นรับจะให้ไว้บังอร

จำเพาะพิศตร์พระปฎิมาก่อน
จะวางกรจากองค์อวโไทย

มะดีหฺวี

แม้จะทูลเบี่ยงบ้ายให้หายโกรธ
จะผันผ่อนนอนว่าภวโนย

พระจะเคืองคุมโทษไปถึงไหน
สุดแต่จะให้ไว้แก่เจ้านี้ ฯ

ร้องเพลงแขกไท

เมื่อน ^๕	ระเด่นมนตรีเกษมศรี
ดังได้ผ่านฟ้าคุณ ^๕	จึงทูลพระชนนีไปทนต์

พูด

พระองค์ได้รับวาจา จะวางนางบุษบาไปให้
จะขอเปลี่ยนอาภรณ์บังอรไว้ จะได้ชมพดางต่างกัญญา ฯ

— ปู่พาทย์ทำเพลงยะวาใหม่ —

— อีเหนาเปลื้องอาภรณ์ให้ —

— มะด็หวัรับไปให้บุษบา และเปลื้องสะไบของบุษบามาให้อีเหนา —

— แล้วชวนบุษบากับพี่เลี้ยงรำเข้าโรงไป —

ร้องเพลงแขกโหม่ง

เมื่อน ^๕	พระโคมยงองค์ดัญแดหวา
จึงชวนสังคามาระตา	กับพี่เลี้ยงกลับมาพดด้วงพดด้วง ฯ

— ปู่พาทย์ทำเพลงสะมารัง ๒ —

— อีเหนา สังคามาระตา ประสันดา รำเข้า —

จบ

ละครนอก
เรื่อง สังข์ทอง ตอน พระสังข์เลี้ยงบ่เอง

แต่ง

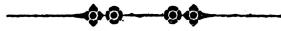
ในวันอาทิตย์ที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๐๔

รายนามผู้แสดง

มัลลী คงประภักดิ์	แสดงเป็น	ท้าวขควิมล
เฉลย สุขะวนิช	แสดงเป็น	นางจันทร์เทวี
เจริญจิต ภัทรเสวี	แสดงเป็น	ท้าวสามล
สืบพงษ์ สวัสดิเกียรติ	แสดงเป็น	นางมณฑา
เวณิกา บุณนาค	แสดงเป็น	พระสังข์ทอง
แอ้ว ปานสำลี	แสดงเป็น	รจนา
เจริญ เวชเกษม	แสดงเป็น	เสนาผู้ใหญ่

บทละครนอก

เรื่อง สังข์ทอง ตอน พระสังข์เลี้ยงเมือง

— จัดเวทีเป็นห้องพระราชมนเทียร —

— มีเครื่องประกอบพิธีราชาภิเษกตั้งไว้พร้อมสรรพ —

— พวกไพร่พราหมณ์และอำมาตย์ราชมนตรีนั่งอยู่ตามที่ —

— ท้าวสามล นางมณฑา พระสังข์ และรจนา ออก —

— ปี่พาทย์ทำเพลงชั้นพลับพลา —

ร้องเพลงขนพลับพลา

ครนถึงจงพากันมานั่ง
พร้อมพระวงศ์และเด่น

บนบัลลังก์นั่งเคียงเคียงบายศรี
ตามทวายเป็นเคียงกันไป ฯ

ร้องเพลงร้าย

เหมือน
เที่ยวตรวจตราเครื่องคองทงหน้าใน
(ทอด) บัดเดียวไปให้เมียแค้นชิตา

ท้าวสามลไม่อยู่ดูชดถ่วงไขว่
มิได้หยุดยั้งนั่งเดย
บัดเดียวมาจัดแจงแต่งดูเขย

เจรจา

สามล เร็ว ๆ ท่านยาย มา ๆ มาช่วยกันหน่อย

มณฑา อืย อะไรอีกจะเจ้าคะ ท่านดา

สามล มาเถื่อน่า มาช่วยจัดที่จัดทางหน่อย

มณฑา โอ้ เขาจัดของเข้าไว้เรียบร้อยแล้วนี่เพคะ ท่านดาจะไปยุ่งอะไร
กับเขาอีกจะ

สามล อะไร เรียบร้อย ท่านยายคู้ชี่ บายส่งบายศรี มั่นเอาผ้าคลุมเอาไว้
ยังไม่ได้เปิดเลย

มณฑา แล้วกันท่านคานี่ ก็ยังไมทันได้ฤกษ์จะเปิดได้หรือเพคะ เขาต้องรอ
ให้ถึงฤกษ์เสียก่อนซี่เพคะจึงเปิด หม่อมฉันว่าท่านคานี่นั่งเฉย ๆ ดึกว่า
อย่ายุ่งนักเลย

สามล ไม่ยุ่งได้หรือ เราเป็นเจ้าภาพ มามะท่านยาย มาช่วยกันแต่งตัว
ลูกเราหน่อย เอาท่านยายไปแต่งดูจรณาไป ฉันทะแต่งพอดังชุดของ

มณฑา วย ท่านคานี่แหละ ยิ่งจริงเชียว ลูกแต่งตัวมาดีแล้วละเพคะ อย่ายุ่ง
นักเลย

สามล เออ ท่านยายนี่ก็ ดูไม่เอาอะไรดีก็อย่าง ซักก็จริงเชียว เอ้า เอ๊ย
ไอ้เสนาช่วยกหน่อยเว้ย

เสนา พะยะคะ จะให้ทำอะไรพะยะคะ

สามล บายศรีไว้ย ดั่งตรงนั้นไม่ได้เลย มั่นค่าไป

เสนา จะโปรดให้ดั่งตรงไหนละพะยะคะ

สามล นั้นซี่ ประเดี่ยวกิดดูก่อน อ้อ ๆ เอาไปดั่งบนเตียงดึกว่า เอ้า ยกมา ๆ

เสนา พะยะคะ (เสนายกบายศรีตามเสด็จมาที่เตียง)

สามล เอ้า ๆ วางบนนั้น ท่านยายลงมาข้างล่างซี่ ฉันทะดั่งบายศรีบนเตียงนั้น

มณฑา แล้วกันท่านคา แล้วจะให้ฉันไปนั่งที่ไหนละ

สามล ก็นั่งข้างล่างไม่ได้หรอก ท่านยายไม่ใช่คนดำหัดดำคัญอะไรนักรอกหน้า
นั่งข้างล่างก็ได้

มณฑา ก้ทของท่านคาทำไมไม่ดั่งละเพคะ ทำไมต้องมาดั่งทของหม่อมฉัน
ด้วยละ

สามล ว่า ท่านยายนี่ก็ เอ้า ไอ้เสนาเลื่อนมาคางทางทของข้าก็ได้

เสนา พะยะคะ แด้วกระโถนนี้ละพะยะคะ คังตรงไหนละพะยะคะ
 สามล นั้นชั่วะ ตรงไหนถึงจะเหมาะละ อ้อ ๆ ให้ท่านยายถือไว้ก็ได้
 เอ้า ๆ ท่านยายถือเอาไว้หน่อยเถอะ
 มณฑา เอ๊ะ ท่านตานี้ยังไฉนะ ก็ทรงถือเอาไว้เองซีเพคะ หม่อมฉันไม่ใช่
 คนใช้ของท่านตานี้ จะได้มานั่งถือกระโถน พิดักจริงเชียว
 สามล ไม่เอาอีกแหละ เอ้า ถ้าเช่นนั้นฉันถือเอง อ้อไม่ได้แฮะ ประเดี๋ยวข้าจะ
 ต้องเวียนเทียน เองถือเอาไว้เถอะอ้ายเสนา กูจะนั่ง
 เสนา อ้าวแล้วกัน ไป ๆ มา ๆ ก็มาตกที่ข้าพุทธเจ้าเอง
 สามล อ้าว อ้ายเสนา เด็กเอมบายศรีไปตงทองของกู แด้วกูจะนั่งที่ไหนวะ
 เสนา ก็รับตั้งให้คังตรงนั้นยังไฉละพระเจ้าคะ
 สามล ไม่ได้ คังตรงนั้นไม่ได้ เอาไปตงที่อื่นไว้ยี้ ตรงนั้นกูจะนั่ง
 เสนา คังตรงไหนละพะยะคะ
 สามล นั้นชั่วะ เองเห็นว่าตรงไหนเหมาะละ
 เสนา ก็ไม่ทราบเกล้า ๆ ว่าจะคังตรงไหนละพระเจ้าคะ
 สามล ถ้ามันเกะกะนักก็เอาไปทิ้งเสียเถิดวะ
 มณฑา แด้วกันท่านดา เอาไปทิ้งได้รึ ของเขาคงใช้ในพิธี
 สามล ก็แด้วจะวางตรงไหนละ
 มณฑา ก็เขาวางของเขาไว้ดีแล้ว ท่านดาไปยกของเขามาทำไมละเพคะ
 สามล เออ ๆ เอ้าไอ้เสนา ยกไปวางไว้ที่เก่าไว้ยี้ เร็ว ๆ เข้า จวนได้ฤกษ์
 แล้ว พร้อมแล้วหรือยังนั่นะ
 มณฑา เขาพร้อมมาคังนานแล้วละเพคะ ยังไม่พร้อมอยู่ก็ท่านดาคนเดียว
 เท่านั้นละ
 สามล ยังงั้นเรอะ เอา ๆ ถ้าเช่นนั้นถึงมือได้

ร้องเพลงร้าย (ต่อ)

บัดเดียวไปให้เมียแค้นริดา	บัดเดียวมาจัดแจงแต่งถูเชย
ดูบน้าดูบน้องหลังขมเขย	ดูเอ๋ยคงใจให้จืด
แค้นม้พระราชโองการ	ตั้งพฤฒาจารย์ทั้งต้องศรี
ให้ประกอบกิจการงานพิธี	ตั้งให้เด่นเด่นม้อง
บัดนี้	บุโรหิตผู้เฒ่าทั้งต้อง
จึงจุดเทียนเพี้ยนคิดกับแค้นทอง	ค่อยประคองเคารพอกวิณฑ์
เวียนวงส่งไปข้างในรับ	ประโคมขับขานเสียงเด่นารณัน
มหรธัพครบตั้งทั้งนั้น	ก็เด่นขึ้นพร้อมกันทันใด ๆ

— ปู่พาทย์ทำเพลงมหาชัย —

— ปู่โรหิตจุดเทียน แล้วส่งเวียนต่อกันไปจนรอบ —

ร้องเพลงนางนาค

ครันครบเจ็ดรอบตามคำหรับ	จึงดับเทียนโบกควันให้
เอาจุณเจิมเจดิมพัศตร์ภูวไนย	ทั้งองค์อรไทพระริดา
แล้วอ่านวอยอวยพรศรีสวัสดิ์	ต้องกษัตริย์จงเป็นสุชา
ทุกซ์ไศกโรภยอย่าบ้า	ชันษายาวจนถึงหมื่นปี ๆ

ร้องเพลงร้าย

เมื่อนั้น	ท้าวสามตปรีดิ์เปรมเกษมศรี
จึงตรึงแกเขยขวัญทันท์	ดมบัตินบุร้แฉะรพด
ดาร์พัดพอให้แก่เจ้าหมด	ทั้งบ้านเมืองเคืองยศเคืองคั่น
ตัวพอกัชราตามัดมน	ขอพึงถูกต้องคนไปจนตาย ๆ

เหมือน
รับสั่งแล้วหมอบยอบกาย

พระดังขึ้นชมดมหมาย
กราบถวายบังคมก้มพักตร์ ฯ

เหมือน
ครั้นเสร็จจตุรโกษาพระถูกรัก
จึงชวนพระมเหสีรยาทร
จุกรถูกรักร่วมหทัย

ท่านท้าวตมตตุงศักดิ์
มอบเวนอาณาจักรกรุงไกร
จากพระสุพรรณอาสน์มั่งไธ
คืนเข้าวังในมิได้ช้า ฯ

— ปี่พาทย์ทำเพลงปลายเข้าม่าน —

— สีกษัตริย์เข้า เหล่าเสนาข้าราชการคลานตามไป —

— ปี่พาทย์เปลี่ยนเป็นเพลงพญาสี่เส้า —

— ท้าวศวมลกับนางจันทร์เทวี ในเครื่องแต่งกายอย่างชาวเมืองออก —

ร้องเพลงพญาสี่เส้า

เหมือน
กับพระมเหสีไธภา

ท้าวศวมลนาคา

ครั้นถึงพาราตมด

ปลดอมแปดกายามิตชิด

เที่ยวค้นหาถูกน้อยกลอยชีวิต

เข้าปะปนพลไพร่ได้สนิท

ติดตามไปไม่ระอา

— ปี่พาทย์ทำเพลงฉิ่ง —

— ท้าวศวมล กับนางจันทร์เทวี ปรีกกานัพอสมควรแล้วเข้า —

— ปี่พาทย์ทำเพลงต่อยุรูป —

— พระสังข์ทองกับนางรจนา ออกนั่งบนพระแท่นบรรทม —

ร้องเพลงต่อयरูป

เมื่อนั้น	พระสังข์ทองทรงโฉมเด่นหา
ถึงราตรีเขาทศศรีได้ยา	ด้วยนางรจนานางคราญ
เมื่อมารดามายังพระนคร	ให้เค็ดร่อนเคื่องซุ่นง่วน
เมื่อยรักชักชวนให้ดำรง	จะอยู่งานพัดวิก็มีพัง ฯ

ร้องเพลงร้าย

เนื้อตัวไม่สบายระคายคัน	ผินผันให้หงเหว่เกาหล้ง
แต่พดบคำจนยาฆ้องระฆัง	เวียนนังเวียนลุกชุกชุกชุยไป
คิดจะใคร่ไปเยี่ยมพระนคร	ให้สบายคตยาร้อนหม่นไหม้
(ทอด) จังครัดตั้งรจนายาใจ	พรงุ่นพ้งจะไปเยี่ยมชานี้ ฯ

เจรจา

พระสังข์ รจนาน้องรักของพี่ วันนั้นพี่ไม่รู้ว่าเป็นอะไร มันให้กั้มอกกั้มใจ
ไม่มีสาเหตุ ดูช่างอาเพศไปต่าง ๆ ทิวท่งร้างกาย

รจนา ทูตกระหม่อม จะทรงไม่สบายกระมังเพคะ

พระสังข์ ไม่มีอาการเจ็บไข้อะไรหรอกน้องรัก แต่จิตใจมันทักทักกั้มเห็ดถอน
จะนอนจะนั่งมันช่างร้อนรอนทนไม่ไหว วันพรงุ่นพี่อยากจะไป
เยี่ยมพระนคร เผื่อว่าจะได้คลายหายอาวรณ์กังวลใจ

รจนา ตั้งแต่พระทัยเกิดเพคะ ทูตกระหม่อมแก้ว ความจริงทูตกระหม่อม
ขึ้นทรวงราชย์ก่นานแล้วยังมิได้เด็ดยังเยี่ยมพระนคร ครวงนเห็น
อาณาประชาราษฎร์จะได้ชมพระบารมี วันพรงุ่นน้องจะโดยเด็ดยังพระ
ทรงศักดิ์

พระสังข์ อย่าเดยน้องรัก ขอให้พี่ไปแต่ดำพังเถอะจะได้ไม่เป็นก้งวด พี่จะ
ได้ปลดปล่อยใจให้หายร้อนรนได้เต็มที่ นะน้องนะ
รจนา ดุ๊กแต่พระทัยเถอะเพคะ เมื่อมีพระประสงค์เช่นนั้น น้องก็ไม่ขัด
พระทัย

ร้องเพลงร้าย (ต่อ)

จิงตรัดตั้งรจนายาใจ	พรงุ่นพี่จะไปเดียบธานี
ป่ายคล้อยหน้อยจิงจะกลับมา	แก้วตาอย่าเคঁร่าหมองศรี
ครนแฉ่งทองต้องฟ้าชาติ	ก็เข้าที่ไถ่จรดรงคงคา
แต่งองค์ทรงตอดเครื่องประดับ	แต่งแก้วแววับจับเวลา
แต่รั้งตั้งทรมวยแก้วไคดคดา	แต่ด้จมาเกยสุวรรณทันใด ๆ

— ปู่พาทยทำเพลงเสมอ —

— พระสังข์ของ รจนา เข้าโรง —

— ปู่พาทยทำเพลงกลองโยน —

— ขบวนพยุหยาตราเริ่มออกเดิน —

ร้องเพลงกลองโยน

ให้เคลื่อนออกนอกเขตทวารวดี โยชาน้ำหลังไม่นับได้
เคียงข้างกองชนะถนัดไป คดาไคดไปตามมรรคา ๆ

— ขบวนเคลื่อนตามทางรอบ ๆ เวที —

— พวกประชาชนพลเมืองทยอยกันออกมาจากที่ต่าง ๆ —

— ท้าวศวิมลกับนางจันทร์เทวีออกบนเวที —

ร้องเพลงกระบอกสองไม้

เมื่อนน	ท้าวศัควิมดินา
อยู่กับมเหสีที่ค้ำดา	เห็นเขามาอ้อของคางไป
ทั้งเกณฑ์ให้เกณฑ์เห็นแน่นเนื่อง	ชะรอยท้าวเจ้าเมืองจะไปไหน
จึงครัดชวนเมี่ยงขวัญทันใด	เราจะไปเมี่ยงหมอบตอบบุญ
ว่าพดางทางลงจากค้ำดา	ถึงริมมรคาคอยนั่งอยู่
รพคบคงพรังพรู	เขาเดินกรายหัวหุไม่ว่าไร
ครนต้นแห่แต่เห็นรพทรง	กับองค์พระดังรัชของผ่องไธ
ตะกิดตามเมี่ยงขวัญทันใด	คนนั้นหรือมิใช่พระธูกรัก ฯ

ร้องเพลงสาริกา (รวบ ๒ คำ)

เมื่อนน	นางจันทร์เทวเมศัก
ดั่งคาแดงเป็นครุพัก	แค้นงดักษณ์ทูลองค์กัสดา
ข้าพินิจพิศครุปรทรง	ไม่คดาดเคลื่อนเหมือนองค์โอวธำ
แต่เนื้อเหลืองเรื่องรองเป็นทองทา	ผิดกับดุกยาข้าแกล้งใจ
ว่าพดางทางชวนกันเพ่งพิศ	จนพระทรงฤทธิ์เข้ามาใกล้
ดั้นด้นดักถ่วงเกรงภูวไนย	ดุกขนิยน์ได้ดังใจดู

ร้องเพลงร้าย

บัดนั้น	พวกเกณฑ์ให้แต่เห็นคนยืนอยู่
คกใจค่างชิงกันดิ่งพรู	มาชูรูยอยู่ดุดคั่ว
บ้างโกรธาหน้าตาว่าท่านาย	จะพากันหลังลายยายชาติชั่ว
บ้างชักหว่ายเงือง่าหน้ากั่ว	เคยตัวดั่งเสียให้แทบตาย ฯ

ร้องเพลงบ้าหลุมศพคนเดียว

เมื่อนั้น	พระสังข์ทองร้องห้ามคนถือหอย
ช่างเกิดเด่นอาย่าอุนวาย	ตายายชาวบ้านนอกคอกนา
พดางพินิจพิศดูเหมือนผู้ดี	ให้เมตตาทนเป็นหนักหนา
ดูท่านยายคล้ายกันกับมารดา	พระราชารอราชยานไว้ ๆ

ร้องเพลงร้าย

ครั้นจะถามเหตุผลต้นปลาย	ให้หนักอายเด่นอายใหญ่
แต่พินิจคำนึงตะดังตะไถ	ยิ่งพระวงศ์ในวิญญาน
แล้วหวนคิดคำนึงถึงมารดา	จะทุกข์ร้อนถึงถูกเป็นหนักหนา
แล้วแข่งขันกตัญญูชดนา	ให้โยชากับหลังเข้าวังใน

— ปู่พาทย์ทำเพลงเชิด —

— ขบวนพระสังข์ทองเคลื่อนเข้า ท้ายศวิลกับนางจันทร์เทวีตามไป —

จบ

ลิเก เรื่อง จันทโครพ

แสดง

ในวันอังคารที่ ๗ มีนาคม ๒๕๐๔

รายนามผู้แสดง

ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช	แสดงเป็น	พระจันทโครพ
สันต์ จารุจรณ	แสดงเป็น	นางโมรา
ขอแสง ภักดีเทวา	แสดงเป็น	โจร
เจริญ เวชเกษม	แสดงเป็น	ฤๅ
เอนก คราประยูร	แสดงเป็น	ศิษย์ฤๅ
จำนง พรพิสุทธ์	แสดงเป็น	ศิษย์ฤๅ

บทลิเก

เรื่อง จันทโครพ ตอน เปิดผอบ

— ปู่พาทยทำเพลงแขกชำเซ —

— ออกแขกและชักแขก ตามแบบการออกแขกโบราณ —

— ปู่พาทยทำเพลงเสมอ —

— พระจันทโครพออกนั่งเตียง —

ร้องเพลงแขกไท่

ปางนั้นพระจันทโครพ	เรียนจบยุทธศาสตร์นาฏศิลป์
ดมหวัดังใจหมายจันต์	หน่อนรินทร์ปดมเปรมปรีดา ฯ

ร้องเพลงหงส์ทอง

คิดคำนึงถึงพระมิดุเรศ	พระมารดรเกิดเกล้าเกล้า
ตั้งแต่จากมากี่ช้านาน	ชนมถ่วงชัยชัยชรา
จะอยู่เย็นเป็นสุขหรือทุกข์ภัย	ฉันใดไม่แจ้งแสดงวิญญาน
บรรดาประชาชนพลเมือง	จะมีเรื่องร้องทุกข์หรือสุขา
จะสมานตามัคคีเหมือนก่อน	หรือเดือดร้อนด้วยแดงแฝงเข้ามา
ยิ่งคิดยิ่งห่วงนักรบ	ด้วยฟังข่าวรอบเขตอยู่นักหนา
จำจะต้องค้นหลังยังพารา	เฝ้าพระบิดาและมารดร ฯ

— เจริญบอกตัวและเล่าถึงว่ามาเรียนวิชาอยู่กับพระฤษีช้านานแล้ว —

— คิดถึงพระบิดาพระมารดาและบ้านเมือง จะต้องขึ้นไปกราบลาพระอาจารย์ —

ร้องเพลงตะลุ่มโปง

คิดพลางย่างยาตราภูกร บทจรออกจากทับถน
เพื่อไปกราบดาพระอาจารย์ กลับบ้านกลับเมืองมาบุญมิ ฯ

— ปู่พาทยทำเพลงเชิด —

— พระฤษีออกนั่งเตียง —

ร้องเพลงหงส์ทอง

กล่าวถึงพระนาคีที่ขี้นเรื่องฤทธิเดช ฐพระเวททั่วถ้วนทุกด้าชา
จิตรกรรมดั่งบัฏย์ครูศาสตร์ โบราณคดีเป็รื่องปราชญ์เป็นหนักหนา
โครงกระดูกอายุยืนดั่งหมันปี เห็นทันที่ทายได้ไม่กังขา
เช่นที่กาญจน์บุรีที่ได้มา เขาบอกข่าวได้ไม่คางแคลง ฯ

— เจรจา บอกว่าตนเป็นฤษีที่มีวิชามาก แต่ก่อนมีศิษย์มาเรียนมากมาย —

— แต่เดี๋ยวนี้เขาพากันไปเรียนในต่างประเทศเสียมากเลยไม่ค่อยมีใครมาเรียน —

— แล้วเรียกศิษย์ ๒ คนมาปฏิบัติ ดิดดลกตามสมควร —

— พระจันทโครพเดินร้องออกมา —

ร้องเพลงโนเน

ครันถึงจึงเข้าไปประนต กราบแทบบาทตบตบผู้เป็นใหญ่

— เจรจา ได้ถามถึงการเล่าเรียนและอื่น ๆ —

— ในที่สุดจันทโครพก็บอกถึงความประสงค์ —

— พระฤษีเห็นใจยอมอนุญาต หยิบพระขรรค์กับผอบออกมามอบให้ —

— แล้วสั่งห้ามมิให้เบ็ดผอบในกลางทางเป็นอันขาด —

— ต้องถึงบ้านเมืองเสียก่อนจึงจะเปิดได้ พร้อมทั้งอวยชัยให้พร —

ร้องเพลงตะลุ่มโปง

น้อมรับมอบทองของวิเศษ ทรงเดชนับประนอมกัมเกศา
รับพรพระมุนีขุดดา ไคดกตาดูตงพงพี ฯ

— ปู่พาทยทำเพลงเชิด — โอต — เชิด —

— พระฤษีกับลูกศิษย์เข้าโรง —

ร้องเพลงฝรั่งควง

เดินทางมากตางพนาเวศ หน่อนเรศดำเมื่อยเห็นย้อยอ่อน
เข้าหยุดยั้งร่มไม้ชายคอง พักผ่อนพอดบายคตางวิญญานัน ฯ

— เจาจาปรารภถึงผอบที่ฤษีให้ —

— คิดใคร่จะเปิดดูให้รู้ว่าข้างในจะมีอะไรอยู่ ตกลงใจเปิด —

ร้องเพลงกระบอก

คิดพตางทางกัมประนอม เบ็ดผอบออกพด้นมิตันช้า

— ปู่พาทยทำเพลงรว —

— นางโมราออก —

ร้องเพลงโนเน

โฉมนางโมรานารี ออกจากที่ผอบทองม่องไธ
เหตือบแดเห็นบุรุษว่างไธ ทราวม้วยชวยเงินเมินพักตรา ฯ

ร้องราชนิเกลิง

จันทโครพ พอเบ็ดผอบพบนางในฝัน โอ้แม่ถนึ่งบางยี่ขัน พักคิดว่าใครที่ไหน
นาน ๆ ได้จับกันที จะเม็นหนึ่พิโย (ป้/พาทยรับ)

โมรา อย่ามายุ่งกับหนู จ้เพ็งเป็นสาวยังไม่รู้ ว่ารักเป็นอย่างไร

จันทโครพ โอ้แม่สาวทีนเอย แม่จงดังเกตุคำพิ พิม้ที่เด็ดคึด มาซิพิจะต่อนให้

โมรา อันถมดวงของชาย ดุคจะมันหมายความว่าจริง เผื่อสมรักแล้วทั้ง
น้องจะพึงพึงผู้ใด

จันทโครพ พี้จะพาโฉมเฉดา เจ้าไปขึ้นโรงพัก แล้วแจ้งความให้ประจักษ์
เพื่อเป็นหลักฐาน ฝากความดีด้วยไว้กับตำรวจ ขอให้ผู้หมวด
เห็นใจ (ป้/พาทยรับ)

โมรา คุณชายคึกฤทธคึดคึด จะรักรักก็ต้องนึก เพราะน้องนึ่งยังโง่ น้อง
กลัวไปเป็นเมียหย้อย ประเดี๋ยวจะต้อง คอยหลบ ตีไม้ตีถูกคบ
เพราะแม่เมียหลวงโมโห

จันทโครพ ถ้าแม่นได้เสีย เจ้าตกเป็นเมียของพิ พอกลับไปถึงบุรี พี้จะพา
ออกไขว้ ให้ชาวเมืองหลงพิค ว่าเป็นบริจิตบาร์โดต (ป้/พาทยรับ)

โมรา โอ้รักแรกแบดกนก พี่ช่วงทำคึดคึด นานหน้อยก็ค่อยจะเนื่อย

จันทโครพ อย่าหวนเจยเจ้อยจ้ อันฮอว์โมนคึดพิบำรุงอยู่เรื่อย

โมรา น้องกลัวพิคคึดคึดคึด จะนั่งน้ำตาเซ็ดเซา ด้วยเหตุว่าเป็นของเก่า
ถนิมนั้นจนเปื่อย

จันทโครพ พี้จะรักเดียวใจเดียว ไม่ไปเที่ยวนอกจิต จะเฝ้าชมเฝ้าชิต ไม่คิด
มีรักฟุ่มเฟือย ขอเจ้ากานดาอย่าหวนหวาด พี้ไม่ใช่ฆาตกรเปื่อย
(ป้/พาทยรับ)

— เจริญจากรักกันอีกเล็กน้อย ที่สุดตกลงรับรักกัน —

— แต่รู้สึกอายที่จะมาเล่าโลมกันกลางเวที ชวนกันเข้าไปในโรง —

— โดยพูดทักกับคนดูว่า —

— ถ้าพระเดชพระคุณ อยากจะดูบทรักที่กระจุ่มกระจิม หวานซึ้งตรึงใจ —

— และยิ่งใหญ่กว่าภาพยนตร์เรื่องใดๆ —

— ก็เชิญหลังโรง —

ร้องเพลงกระบอก

จูงกรโถมงามทราวมัย เข้าไปฮันนิมนพุนตำราญ

— ปู่พาทยทำเพลงเชิด —

— จันทโครพพวงนางโมราเข้าโรง ไจรออกนั่งเตียง —

ร้องเพลงสมิงทองมอญ

จะกล่าวถึงไจรไพรไจนครรจ์ คุณสมุนไจรอนันต์อยู่แนวป่า
คอยดักปล้นดินทรัพย์สัตว์พลินค้า ของผู้ไปมาในแดนไพร

— เจริญจากตัว —

— แล้วปรารภว่า อยากจะออกไปสำรวจทาง จะได้ชมป่าด้วย —

ร้องเพลงหงส์ทอง

คิดแล้วไจรไพรมิได้ช้า คบแต่งกายให้คมด้น
เดินทางเข้าป่าพนารัญญ มุ่งมั่นสำรวจตรวจตรา ฯ

— ปู่พาทยทำเพลงเชิด —

— ไจรออกพบกับจันทโครพและนางโมรา —

ร้องเพลงหงส์ทอง

มาประดับชายหนุ่มเดินคู่	กับโฉมตรูสาวสวยไฉกา
พิศดูโฉมยงนางนงลักษณ์	ดวงพักตร์มืองไฉวไฉดา
กำเรียวกรัดtringtringดวงจิต	ยิ่งคิดก็ยิ่งเด่นหา
จำจะฆ่าผัวเสียเอาเมียมา	เป็นภรรยาของเราไว้เถิดโงม ๑

— เจรจากถามไถ่ว่าเป็นใครมาจากไหน จันทโครพก็บอกความจริง —

— ไจรบอตรง ๆ ว่านางโมรานั้นสวยอยากจะได้ —

— ขอให้จันทโครพยกให้เสียแล้วจะปล่อยไป —

— มิฉะนั้นจะต้องตาย จันทโครพไม่ยอม —

ร้องเพลงกระบอกสองไม้

จันทโครพ	เหมเจ้าโจรไพรโจทมิพ	มาบังอาจดูหมิ่นซึ่งตัวข้า
	เอ๋ยชื่อพระจันทโครพ	ใครได้ยืนักดยับทั้งโลกา
	อันเมียข้าได้มาไม่ถึงชั่วโมง	เจ้าจะมากิดโกงเอาซึ่งหน้า
	จงหลัดไปให้ห่างอย่าขวางกัน	หาไม่ชั่ววันจะมรณา
โจร	อย่าพูดมากปากกต๋าหนาเจ้าชาย	จะพาซึ่งพวงววยไม่เข้าท่า
	ตัวเราโจรยอแสงหรือหรือ	ใครได้ฟังก็ระย่อไม่รอหน้า
	จงเร่งส่งนางงามทราวมวย	ส่งมาไวไวอย่าได้ช้า
จันทโครพ	เอออะไรพูดง่ายไม่ยั้งคิด	อันใจเจ้าอำมหิตยิ่งกว่ากา
	จะมาชิงเมียเราเอาง่ายง่าย	ตัวเราก็คายมีศักดา
	เมื่ออยากได้ก็ขอกันโดยดัด	ให้กันฟรีฟรียังดีกว่า
	หรือมาทำสัญญาว่าให้มัน	เอาเมียมาแลกกันนั้นยังเข้าท่า

โจร อย่าพูดมากเดี๋ยวจะเจ้าเราไม่ชอบ ให้หรือไม่ก็จงตอบอย่ารอรา
จันทโครพ ถึงอย่างไรไม่ยอมให้น้องหญิง ถ้าอดทนดื้อช่วงชิงก็เข้ามา
โจร โจรไพรกระโจนโผนยุทธนา (จันท์) เจ้าชายศักดิ์ดาเข้ารวี ฯ

— ปู่พาทยทำเพลงเชิด —

— โจรกับพระจันทโครพรบกัน —

— ทั้งสองเข้าอยู่ดุดกันไว้ได้ แล้วเรียกให้นางโมราส่งพระขรรค์ —

ร้องเพลงเขมรปากท่อชั้นเดียว

นางโมราช้องขัตติอัคคใจ จะส่งให้ผู้ใดก็ไรที่
แต่ความรักโจรป่าท่าห่อด้ นางเทวหีบพระขรรค์มากุมไว้
ดั่งทางค้ำให้ทางช้างโจรป่า ทางคมให้ภักดาพิศมัย
โจร โจรกระชากพระขรรค์มาทันใด แล้วแทงไปถูกพระจันท์บรรลัยตง

— ปู่พาทยทำเพลง รว — โอต —

— โจรแทงพระจันทโครพ ตาย แล้วฉุดนางไป —

— ปู่พาทยทำเพลงเชิด —

— พระฤษีออก —

ร้องเพลงเบ้าหลุดชั้นเดียว

พระมุนีตั้งญาณเห็นการณ์ไกล รู้ว่าศิษย์บรรลัยอยู่ในป่า
รับรุดมายังถางพนา พรมชาราชูปให้พ้นคินชว

— ปู่พาทยทำเพลงรว —

— พระจันทโครพฟื้น ลุกขึ้นกราบพระฤษี —

— แล้วเจรจาโต้ถามเรื่องราวกันพอสมควร —

ร้องเพลงกระบอกสองไม้

พระมนัสชื่อนิ่งตอนตั้ง	พระหุดานรักจงฟังคำดาว่า
อันพิษของสัตว์มีมารยา	ร้ายยิ่งกว่าสิ่งใดในโลโก้
โบราณว่าช้างสัตว์แตรงเห่า	อีกข้าเก่าเมื่อยรักจริงนักนี้
ถ้าดวงใจพาให้ว้ายชั่ว	พระหุดานจงจำคำดำคัญ
อย่าเสียอกเสียใจไปโดยเจ้า	มิใช่คู่ของเราเคยหมายมั่น
หญิงโฉดเช่นโมราอย่ารักมัน	ถึงเซตชันท์หาใหม่เด้อก็ให้ด้

จันทโครพ ฝ่ายพระจันทกัมกราบด้วยหุดาบจำ หุดานจะจดจำคำพระฤษี

ไม่นึกเลยว่าโมราจะกัด	ถ้ารู้แล้วไหนจะมีควมไ้วว้าง
เพราะว่าเห็นเป็นนางเนรมิต	จึงภริมย์ชมชิตไม่คิดห่าง
ถ้าหากได้อย่างไก่อในกลางทาง	กระเป๋าดตางค์ก็คงเก็บไว้มิดชิด
แม็กดัมถึงพาราไม่หาใหม่	ไม่ขอรักหญิงใดให้สนิท
ขอเป็นหม้ายจนตายว้ายชั่ววิต	ด้วยแผลรักเป็นพิษระกิดใจ

— เจริญได้ตอบกันอีกเล็กน้อย แล้วพระจันทโครพก็ลาพระฤษี —

ร้องราชนิเกลิง

คำเขยคำแล้ว	ขอนิราดคลาดแคล้ววกดัมไปถิ่น
วันที่สิบจะกลับมามาเดิน	เป็นตมิงนครอินทร์

— ปู่พาทยทำเพลงเซิด —

— พระจันทโครพเดินทางต่อไป พระฤษีกลับที่พัก —

จบ

นิตยสาร “ศิลปากร”

เสนอผลงานของ

ท่านผู้ผ่านงานมาด้วยความชำนาญทั้งทางทฤษฎีและปฏิบัติ
เป็นหนังสือนิตยสารที่ทรงพร้อมด้วยความรู้
ประวัติศาสตร์ วรรณคดี โบราณคดี และศิลปสาขาต่างๆ
มีโน้ตเพลงคนตรีไทยพร้อมทั้งอธิบาย
ลงเป็นประจำ

พิมพ์ออกจำหน่ายเป็นประจำในเดือน

พฤษภาคม กรกฎาคม กันยายน

พฤศจิกายน มกราคม และ มีนาคม

บอกรับเป็นรายปี ค่าบำรุงปีละ ๕๐ บาท นับ ๖ เล่มครบปี

จำหน่ายปลีกเล่มละ ๑๐ บาท

เชิญติดต่อบอกรับ

นิตยสาร “ศิลปากร”

ได้ที่

แผนกเผยแพร่และสถิติ สำนักงานเลขาธิการกรมศิลปากร

ถนนหน้าพระธาตุ พระนคร

ตั้งจ่ายที่ ป.ณ. หน้าพระลาน จังหวัดพระนคร

หนังสือคู่มือนักท่องเที่ยว

1. อนุสรณ์นำชมพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กรุงเทพฯ ฯ	ราคา 1 บาท
The National Museum, Bangkok	2 Baht
2. อนุสรณ์นำชมพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ประจำจังหวัดลพบุรี	ราคา 1 บาท
The National Museum, Lopburi	2 Baht
3. อนุสรณ์นำเที่ยวเมืองสุโขทัยเก่า	ราคา 1 บาท
Guide to the Old Town of Sukhothai	2 Baht
4. อนุสรณ์นำเที่ยวเมืองศรีสัชนาลัย	ราคา 1 บาท
Guide to the Town of Sri Satchanalai	2 Baht
5. อนุสรณ์นำเที่ยวพระนครศรี (เขาวัง) เพชรบุรี	ราคา 1 บาท
Guide to Phra Nakhon Khiri, Phetburi	2 Baht
6. นำชมโบราณวัตถุสถาน ในจังหวัดลพบุรี	ราคา 5 บาท
Guide to Lopburi	5 Baht
7. ปราสาทพระวิหารในแง่ศิลปวิทยาการ	ราคา 5 บาท
A Visit to Khao Phra Viharn
by Professor Sipa Bhitsari	
8. Prasat Phra Viharn	
by M.C. Subhadradis Diskul	5 Baht
9. นำเที่ยวพิพิธภัณฑสถาน ในจังหวัดนครราชสีมา	
นายมานิต วลัยโกโธม เรียบเรียง	ราคา 10 บาท
10. ปราสาทหินวัดพนมวัน จังหวัดนครราชสีมา	
นายมานิต วลัยโกโธม เรียบเรียง	ราคา 3 บาท
11. อนุสรณ์นำชมปราสาทเขาพระวิหาร	
นายมานิต วลัยโกโธม เรียบเรียง	ราคา 10 บาท

มีจำหน่ายที่ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ทุกแห่ง